

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om arbetslöshetskassor

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om arbetslöshetskassor ändras. De ändringar som föreslås i lagen är i huvudsak tekniska och avsikten är att lyfta upp till lagnivå bestämmelser som tidigare funnits i anvisningar och föreskrifter till arbetslöshetskassorna.

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om lämplighet och yrkesskicklighet i fråga om kassans ledning, förutsättningarna för medlemskap i kassans styrelse samt bestämmelserna om styrelsens uppgifter och funktioner preciseras. Det föreslås att det till lagen fogas bestämmelser om uppgifterna och funktionerna för kassans ansvariga funktionär. Dessutom föreslås det att bestämmelserna om de allmänna förvaltningskraven för arbetslöshetskassor och bestämmelserna om försättande i likvidation av arbetslöshetskassor preciseras.

I propositionen föreslås det också att förutsättningarna för försäkring av arbetslösa medlemmar i kassan ändras när kassan upplöses eller försätts i likvidation eller konkurs. I propositionen föreslås det att det i lagen tas in en bestämmelse om användningen av kassans återstående medel i situationer där kassan upplöses eller försätts i konkurs. Det föreslås att bestämmelsen om s.k. utjämning av medlemsavgiften upphävs.

Vidare föreslås det i propositionen att bestämmelserna om meddelande av beslut om när medlemskap i en arbetslöshetskassa börjar och om uteslutning av medlemmar samt om förfarandet för fastställande av arbetslöshetskassornas finansieringsandelar ändras.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021. Lagens 2 § 2 mom. 10 och 11 punkten och 50 a § samt upphävande av 2 § 2 mom. 5, 12, och 13 punkten föreslås gälla till och med 1 april 2020.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 NULÄGE OCH BEDÖMNING AV NULÄGET	4
1.1 Allmänt	4
1.2 Bestämmelser om ledningens uppgifter och behörighet	5
<i>Bestämmelser om lämplighet och yrkesskicklighet</i>	5
<i>Medlemskap i kassan förutsättning för inträde i styrelsen</i>	5
<i>Styrelsemedlemskap i fråga om en anställd hos kassan</i>	5
<i>Uppgifter och verksamhet för kassans ledning</i>	5
1.3 Försäkring av kassans medlemmar i situationer där kassan försätts i likvidation, upplöses eller försätts i konkurs	6
1.4 Användning av kassans återstående medel i situationer där kassan upplöses eller försätts i konkurs	7
1.5 Allmänna krav på förvaltningen	7
1.6 Medlemskap i en arbetslöshetskassa	8
<i>Allmänt</i>	8
<i>Beslut om medlemskapets början</i>	8
<i>Uteslutning av en medlem</i>	9
1.7 Försättande i likvidation och upplösning	10
1.8 Fastställande av arbetslöshetskassornas finansieringsandelar	11
1.9 Utjämning av medlemsavgifter	11
2 MÅLSÄTTNING, ALTERNATIV OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	12
2.1 Allmänt	12
2.2 Bestämmelser om ledningens uppgifter och behörighet	12
<i>Bestämmelser om lämplighet och yrkesskicklighet</i>	12
<i>Medlemskap i kassan som förutsättning för inträde i styrelsen</i>	13
<i>Styrelsemedlemskap i fråga om en anställd hos kassan</i>	14
<i>Uppgifter och verksamhet för kassans ledning</i>	15
2.3 Försäkring av kassans medlemmar i situationer där kassan försätts i likvidation, upplöses eller försätts i konkurs	15
2.4 Användning av kassans återstående medel vid upplösning av och konkurs för en kassa	17
2.5 Allmänna krav på förvaltningen	19
2.6 Medlemskap i en arbetslöshetskassa	20
<i>Beslut om medlemskapets början</i>	20
<i>Uteslutning av en medlem</i>	22
2.7 Försättande i likvidation och upplösning	22
2.8 Fastställande av arbetslöshetskassornas finansieringsandelar	23
2.9 Utjämning av medlemsavgifter	23
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	24
3.1 Ekonomiska konsekvenser	24
3.2 Konsekvenser för myndigheterna	24
3.3 Konsekvenser för medborgarna	25
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	25
DETALJMOTIVERING	28
1 LAGFÖRSLAG	28

RP 14/2020 rd

4 kap. Arbetslöshetskassas ledning och delegation	30
2 BESTÄMMELSER PÅ LÄGRE NIVÅ ÄN LAG	36
3 IKRAFTTRÄDANDE	36
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	37
LAGFÖRSLAG	40
Lag om ändring av lagen om arbetslöshetskassor	40
BILAGOR	45
PARALLELTEXT	45
Lag om ändring av lagen om arbetslöshetskassor	45
FÖRORDNINGSUTKAST	53
Förordningsutkast Statsrådets förordning om ändring av 4 § i statsrådets förordning om verkställighet av lagen om arbetslöshetskassor	53

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge och bedömning av nuläget

1.1 Allmänt

Bestämmelser om arbetslöshetskassornas verksamhet finns i lagen om arbetslöshetskassor (603/1984). Arbetslöshetskassorna har till uppgift att betala sina medlemmar förtjänstskydd under arbetslöshetstiden. Det finns sammanlagt 25 arbetslöshetskassor, 1 för företagare och 24 för löntagare. Arbetslöshetskassorna har sammanlagt cirka två miljoner medlemmar.

Arbetslöshetskassorna är privaträttsliga sammanslutningar som sköter offentliga uppgifter med stöd av lag. Enligt 124 § i grundlagen (731/1999) kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts-säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

Inkomstrelaterad dagpenning är en förmån under arbetslöshetstiden som betalas till medlemmar i en arbetslöshetskassa. Rätt till inkomstrelaterat utkomstskydd för arbetslösa uppkommer enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) när en medlem av en arbetslöshetskassa har varit försäkrad åtminstone de 26 närmast föregående veckorna och som medan han eller hon varit försäkrad har uppfyllt arbetsvillkoret. En försäkrad kan själv besluta om att höra till en arbetslöshetskassa genom att ansöka om medlemskap i kassan och betala medlemsavgiften till kassan.

En arbetslöshetskassa har till syfte att för sina medlemmar anordna förtjänstskydd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa samt härtill anslutna ersättningar för uppehälle. Arbetslöshetskassans finansiering består av medlemsavgifter, en andel som betalas av Sysselsättningsfonden samt av en statsandel. Enligt 2 § 2 mom. 3 punkten i lagen om arbetslöshetskassor ska i kassans stadgar anges grunderna för bestämmande av medlemsavgifterna och hur avgifternas storlek ändras. Skyldigheten att betala medlemsavgiften är en av kassamedlemmarnas viktigaste skyldigheter. En del arbetslöshetskassor tar hos sina medlemmar ut en medlemsavgift som utgör en viss procent av löneinkomsterna och en del av kassorna en fast månads- eller årsavgift.

En arbetslöshetskassa ska ha en utjämningsfond till vilken det årliga överskottet av kassans medlemsavgifter överförs. Utjämningsfondens syfte är att trygga kassans finansiering och likviditet, och dess medel används till att finansiera den utgift som kassan ansvarar för och som består av förtjänstdelen och till att finansiera arbetslöshetskassans verksamhet. Därför ska kassan ha ett av Finansinspektionen fastställt minimibelopp i utjämningsfonden. För att utjämna medlemsavgiftsfluktuationer som beror på de ekonomiska konjunkturerna kan en arbetslöshetskassa dessutom förkovra utjämningsfonden med högst ett belopp som Finansinspektionen fastställer. De medel som samlats i utjämningsfonden har samlats in genom kassans medlemsavgifter och avkastningen av dem.

Enligt 58 § i lagen om arbetslöshetskassor svarar Finansinspektionen för tillsynen över arbetslöshetskassorna. På grund av skötseln av arbetslöshetskassornas offentliga uppgifter omfattar också justitiekanslerns och justitieombudsmannens allmänna laglighetsövervakning arbetslöshetskassornas verksamhet när de sköter uppgifter som gäller skötseln av lagstadgade förmåner.

Även förvaltningslagen (434/2003) tillämpas på arbetslöshetskassor när de sköter offentliga uppgifter.

Lagen om arbetslöshetskassor trädde i kraft vid ingången av 1985. Flera bestämmelser i lagen är fortfarande i kraft oförändrade. Bestämmelserna är inte heller längre till alla delar aktuella, och dessutom har de delvis också ansetts vara bristfälliga. Det här är några av de synpunkter som har framförts av Finansinspektionen i det initiativ till en översyn av lagen om arbetslöshetskassor som Finansinspektionen överlämnade till social- och hälsovårdsministeriet (1.10.2013 Työttömyyskassalain uudistaminen, Finansinspektionen 6/01.03/2013).

1.2 Bestämmelser om ledningens uppgifter och behörighet

Bestämmelser om lämplighet och yrkesskicklighet

Bestämmelser om en arbetslöshetskassas styrelse och delegation finns i 4 kap. i lagen om arbetslöshetskassor. Bestämmelserna om sammansättningen av kassans styrelse, förutsättningarna för att kunna bli medlem i den samt styrelsens uppgifter och verksamhet har senast ändrats genom lag 476/1993. Då slopades kravet på finskt medborgarskap och på att vara bosatt i Finland för att kunna bli medlem eller suppleant i styrelsen. Bestämmelserna i 11 § i lagen om arbetslöshetskassor gäller fortfarande så som de ändrades då och enligt dem ska en arbetslöshetskassa ha en styrelse som består av minst tre medlemmar och lika många suppleanter. En förutsättning för att kunna bli styrelsemedlem är att den medlem som väljs har fyllt 18 år och är medlem av kassan. Lagen om arbetslöshetskassor innehåller inga som helst bestämmelser om tillförlitlighet, lämplighet och yrkesskicklighet i fråga om kassans ansvariga funktionär eller kassans styrelsemedlemmar.

Enligt gällande lag ska antingen en styrelsemedlem i arbetslöshetskassan eller någon som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna kassans namn vara bosatt i Finland.

Medlemskap i kassan förutsättning för inträde i styrelsen

Enligt 11 § i lagen om arbetslöshetskassor kan endast en person som är medlem av kassan väljas in i kassans styrelse. Tanken bakom bestämmelsen är att medlemskap i kassan förpliktar styrelsemedlemmen att bättre beakta de försäkrades ställning. Kravet på medlemskap i kassan kan försvåra valet av en styrelse med mångsidig bakgrund, kompetens och erfarenhet i synnerhet i de kassor vars verksamhetsområde är snävt.

Styrelsemedlemskap i fråga om en anställd hos kassan

I lagen om arbetslöshetskassor finns för närvarande ingen bestämmelse som hindrar kassadirektören eller någon annan som är anställd hos kassan från att samtidigt vara medlem eller ordförande i styrelsen. Samtidigt hör det till styrelsens övervakningsskyldigheter att övervaka också kassans övriga ledning, och verkställande direktören handlar enligt styrelsens anvisningar och föreskrifter.

Uppgifter och verksamhet för kassans ledning

I 12 § i lagen om arbetslöshetskassor föreskrivs det om de uppgifter som kassans ledning har och om dess verksamhet. Enligt bestämmelsen företräder arbetslöshetskassans styrelse kassan och handhar de angelägenheter som inte enligt lag eller kassans stadgar ankommer på kassans övriga förvaltningsorgan. I bestämmelsen konstateras det dessutom att det i kassans stadgar kan

bestämmas i vilken utsträckning styrelsens uppgifter får anförtros en eller flera styrelsemedlemmar eller en annan utom styrelsen stående funktionär i kassans tjänst.

I 12 § i lagen om arbetslöshetskassor föreskrivs det också att kassan ska ha en ansvarig funktionär. För närvarande finns det dock inga bestämmelser om valet av den ansvariga funktionären, funktionärens uppgifter eller verksamhet.

För att kassans verksamhet och i synnerhet dess medlemmars intressen ska kunna tryggas, har det vid beredningen av regeringspropositionen konstaterats att lagen om arbetslöshetskassor bör innehålla närmare bestämmelser om de krav på lämplighet och yrkesskicklighet som ska ställas på kassans ledning, dvs. den ansvariga funktionären och kassans styrelsemedlemmar.

1.3 Försäkring av kassans medlemmar i situationer där kassan försätts i likvidation, upplöses eller försätts i konkurs

I den inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringen är det fråga om en försäkring som en enskild person själva skaffar för sitt eget skydd och som uppkommer på grundval av medlemskap i en arbetslöshetskassa. När en arbetslöshetskassa försätts i likvidation, upplöses eller försätts i konkurs, finns det ingen mekanism i systemet som tryggar situationen för en medlem i arbetslöshetskassan utan att han eller hon själv säkerställer att hans eller hennes rättigheter bibehålls.

I 3 § i lagen om arbetslöshetskassor föreskrivs det om inträde som medlem i en arbetslöshetskassa enligt följande: Inträde som medlem i en löntagarkassa vinner en lönearbetare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa, som inte har fyllt 68 år och som arbetar i ett sådant yrke eller inom en sådan bransch som omfattas av kassans verksamhetsområde. Inträde i en företagarkassa vinner enligt den paragrafen en företagare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som inte har fyllt 68 år. Som företagare betraktas en person som avses i 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om han eller hon kan anses få sin försörjning av de inkomster som företagsverksamheten ger. Vidare konstateras det att såsom lönearbetare betraktas löntagare vars utkomst bör anses grunda sig på löneinkomst av arbete som utförs för annan. Enligt bestämmelsen och dess etablerade tillämpningspraxis kan endast en sysselsatt person godkännas som medlem i en arbetslöshetskassa.

I fråga om en person som betraktas som arbetslös föreskrivs följande: en arbetslös person kan vinna inträde i en kassa i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen eller den nordiska konventionen om social trygghet (FördrS 105—106/1993). I andra situationer har arbetslösa personer inte möjlighet att bli medlemmar i en arbetslöshetskassa.

Detta innebär i situationer där en arbetslöshetskassa försätts i likvidation, upplöses eller försätts i konkurs att sysselsatta medlemmar i en arbetslöshetskassa i princip har möjlighet att bli medlemmar i en annan arbetslöshetskassa och på så sätt säkerställa att försäkringen är i kraft och att rätten till inkomstrelaterad arbetslöshetsförmån bibehålls, ackumuleras och fortgår. Detta innebär att endast de sysselsatta medlemmarna har möjlighet att bibehålla de intjänade arbetsperioderna, tjäna in nya arbetsveckor och dessutom fortfarande få inkomstrelaterad dagpenning, om personen är partiellt sysselsatt.

Däremot kan de som betraktas som arbetslösa enligt 3 § i lagen om arbetslöshetskassor inte ansluta sig till en annan arbetslöshetskassa, vilket innebär att utbetalningen av inkomstrelaterad

dagpenning upphör, eftersom en kassa som upplöst eller försatts i konkurs inte kan fortsätta betala ut inkomstrelaterad dagpenning. Likaså kan inkomstrelaterad dagpenning vid likvidation endast betalas ut till den del arbetslösheten hänför sig till tiden före likvidationens början. I dessa situationer har personen rätt till grunddagpenning som Folkpensionsanstalten betalar och som i allmänhet alltid är mindre än den inkomstrelaterade dagpenningen.

1.4 Användning av kassans återstående medel i situationer där kassan upplöses eller försätts i konkurs

I lagen om arbetslöshetskassor finns inga bestämmelser om hur kassans medel ska användas om kassan har upplösts. Däremot ska det enligt 2 § 2 mom. 13 punkten i lagen om arbetslöshetskassor i arbetslöshetskassans stadgar anges hur kassans medel ska användas om kassan upplöses. För närvarande innehåller arbetslöshetskassornas stadgar bestämmelser om överlåtelse av medel till t.ex. en sammanslutning eller organisation som är nära kassans verksamhet för att användas till stödjande av medlemmarnas ekonomi och yrkesutbildning. I praktiken har kassan alltså i sina stadgar möjlighet att bestämma om användningen av de återstående medlen eventuellt också på ett oändamålsenligt sätt i förhållande till det ändamål för vilket det har samlats in. I lagen om arbetslöshetskassor finns inte heller någon bestämmelse om vart arbetslöshetskassans eventuella återstående medel efter det att kassan försatts i konkurs ska överföras eller hur de ska användas.

Vid en eventuell upplösning eller konkurs är det sannolikt att arbetslöshetskassan efter att skulderna och andra förbindelser fullgjorts inte längre har medel om vilkas fördelning och överlåtelse det bör beslutas. Även om sannolikheten för frivillig upplösning av kassan kan anses vara liten, kan arbetslöshetskassan i dessa situationer dock fortfarande ha medel i utjämningsfonden. Eftersom de medel som finns i utjämningsfonden har samlats uttryckligen för finansiering av den utgift för den inkomstrelaterade dagpenningen som arbetslöshetskassan svarar för samt för skötseln av arbetslöshetskassans lagstadgade uppgift, är det på grund av ändamålet med dessa medel inte motiverat att enbart på basis av den möjlighet som arbetslöshetskassans stadgar ger att överföra de återstående medlen till ändamål som inte omfattas av systemet med utkomstskydd för arbetslösa.

1.5 Allmänna krav på förvaltningen

Enligt 12 a § i lagen om arbetslöshetskassor ska arbetslöshetskassans styrelse se till att arbetslöshetskassan med beaktande av arten och omfattningen av kassans verksamhet har tillräcklig intern kontroll och tillräckliga riskhanteringssystem. Enligt samma bestämmelse meddelar Finansinspektionen närmare föreskrifter om hur den interna kontrollen och riskhanteringen ska ordnas. Med intern kontroll avses enligt föreskrifts- och anvisningssamlingen en process med vars hjälp man bl.a. strävar efter att säkerställa att kassans mål uppnås, att kassans resurser används på ett ekonomiskt och effektivt sätt, att en tillräcklig riskhantering i anslutning till verksamheten ordnas samt att lagar, föreskrifter och anvisningar iakttas.

Med riskhantering avses i sin tur identifiering, bedömning, begränsning och övervakning av de risker som kassans verksamhet medför eller som har ett väsentligt samband med den. Riskerna kan t.ex. hänföra sig till arbetslöshetskassans processer, hur arbetslösheten och medlemsantalet utvecklas och till personalen och informationssäkerheten.

För närvarande föreskrivs det i lag endast i stora drag om de allmänna kraven på arbetslöshetskassornas förvaltning, utöver vilket Finansinspektionen har utfärdat närmare anvisningar och

föreskrifter om ordnandet av arbetslöshetskassornas interna kontroll och riskhantering. Bestämmelser om kraven på lagnivå skulle skapa klarhet och transparens i systemet och stärka i synnerhet kravens rättsliga ställning.

1.6 Medlemskap i en arbetslöshetskassa

Allmänt

Ett befintligt medlemskap i en arbetslöshetskassa, men också hur länge medlemskapet varat, har en direkt inverkan på rätten till förmån och i vissa fall också på förmånsbeloppet. Dessutom inverkar arbetslöshetskassans medlemsantal på de finansieringsandelar som kassan får av staten och Sysselsättningsfonden.

Behandlingen av ett medlemskapsärende i en arbetslöshetskassa omfattas utöver av bestämmelserna i lagen om arbetslöshetskassor och lagen om utkomstskydd för arbetslösa av samma bestämmelser i förvaltningslagen som behandlingen av ett förmånsärende omfattas av. Således ska också t.ex. förvaltningens rättsprinciper samt serviceprincip och rådgivningsskyldighet beaktas vid behandlingen av medlemskapsärenden. Vidare tillämpas på formen, innehållet, motiveringen och besväransvisningen i fråga om beslut i medlemskapsärenden vad som i de anvisningar som gäller arbetslöshetskassan har konstaterats om behandling av ärenden och meddelande av beslut i fråga om förmånsbeslut. Ändring i de beslut om medlemskap som för närvarande meddelas söks hos samma besvärinstanser som i fråga om förmånsbeslut.

Beslut om medlemskapets början

Bestämmelser om villkor för medlemskap i en arbetslöshetskassa finns i 3 § i lagen om arbetslöshetskassor. Enligt paragrafens 8 mom. börjar medlemskapet i en kassa den dag räknat från vilken medlemsavgiften har betalats, dock tidigast den dag då skriftlig ansökan om medlemskap i kassan har gjorts. I tillämpningsanvisningarna för arbetslöshetskassorna har det preciserats att inledningsdatumet för medlemskapet är dagen då en skriftlig medlemsansökan kommer in, förutsatt att personen betalar medlemsavgiften från och med denna tidpunkt på det sätt som bestäms i stadgarna.

Medlemskapet kan inte börja retroaktivt före den dag då ansökan kommit in, även om medlemmen har betalat sin medlemsavgift för tidigare tid. Om medlemsavgiften däremot betalas från en tidpunkt som infaller senare än den dag då ansökan om medlemskap kom in, börjar medlemskapet i arbetslöshetskassan vid den tidpunkt då medlemsavgiften betalades. Arbetslöshetskassan ska ge medlemmen de uppgifter som behövs för betalning av medlemsavgiften. För den faktiska betalningen av medlemsavgiften med tanke på bibehållandet av medlemskapet ansvarar däremot i sista hand medlemmen av kassan.

Den som ansöker om medlemskap måste uppfylla alla allmänna och särskilda villkor för medlemskap (för en viss arbetslöshetskassa), så att medlemskapet kan börja från och med den dag då ansökan om medlemskap kommer in. Till dessa hör att vara i arbete och arbeta inom en viss bransch. Det finns t.ex. inget hinder för att en arbetslös person som ansöker om medlemskap skickar en ansökan om medlemskap till kassan ”på förhand”, men medlemskapet börjar i ett sådant fall tidigast när personens anställningsförhållande inleds.

Lagen om arbetslöshetskassor innehåller inga som helst bestämmelser om meddelande av beslut med anledning av en ansökan om medlemskap och således inte heller om huruvida det genast i samband med anslutningen till kassan i fråga om medlemskapets början eller godkännandet som

medlem ska meddelas ett skriftligt förvaltningsbeslut i vilket ändring får sökas. Enligt anvisningarna till kassorna ska de som godkänts som medlemmar underrättas om saken i enlighet med serviceprincipen i förvaltningslagen. Ett meddelande om godkännande som medlem kan i sig inte juridiskt betraktas som ett förvaltningsbeslut och inbegriper inte heller någon möjlighet att söka ändring. I samband med meddelandet ska en medlem ges tillräckliga uppgifter för att han eller hon ska kunna agera på det sätt som förutsätts i lagstiftningen och i arbetslöshetskassans stadgar för att bibehålla sitt medlemskap. Med dessa uppgifter avses arbetslöshetskassans stadgar eller motsvarande anvisningar om medlemmarnas rättigheter och skyldigheter samt anvisningar om betalning av medlemsavgift.

Även om lagen om arbetslöshetskassor inte innehåller någon bestämmelse om när ett skriftligt beslut i ett ärende som gäller medlemskap ska meddelas, föreskrivs det om sökande av ändring på följande sätt: I ett beslut genom vilket en kassa har avslagit en ansökan om medlemskap eller utslutit en medlem kan ändring sökas i enlighet med 12 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Enligt anvisningarna till kassorna ska ett beslut om avslag motiveras. Av beslut om att en ansökan delvis avslås finns det inte heller i anvisningarna något omnämnande. En sådan situation kan uppstå t.ex. när en sökande ansöker om medlemskap från och med ett annat datum än från och med vilket han eller hon antas som medlem.

Enligt de anvisningar som har getts kassorna kan ett överklagbart beslut meddelas om godkännande som medlem och om medlemskapets början. Vidare ska det enligt anvisningarna meddelas ett överklagbart beslut som gäller godkännande som medlem och om tidpunkten då medlemskapet börjar, om personen kräver det. Med andra ord har en medlem alltid möjlighet att på begäran få ett skriftligt beslut. I praktiken meddelar arbetslöshetskassorna beslut som gäller godkännande endast på begäran av en medlem och inte på eget initiativ.

För närvarande finns det i lagen om arbetslöshetskassor inga bestämmelser om huruvida ändring kan sökas i ett beslut som gäller godkännande som medlem och om hur ändring söks. Däremot konstateras följande i anvisningarna till kassorna: Om personen inte kräver ett beslut om godkännande och om tidpunkten då medlemskapet börjar och kassan inte ger något sådant, har medlemmen möjlighet att föra beslutet om tidpunkten för medlemskapets början till den instans där ändring söks för avgörande senast i det skede då hans eller hennes rätt till arbetslöshetsförmåner bedöms. Detta talar för att man alltid velat trygga möjligheten att söka ändring också i ett beslut som gäller godkännande. Med andra ord har en medlem i kassan möjlighet att bestrida sitt medlemskapsärende antingen så att han eller hon begär ett beslut av kassan, om kassan inte annars ger det, eller i samband med förmånsbeslutet.

Uteslutning av en medlem

I 4 § i lagen om arbetslöshetskassor föreskrivs det om de situationer där kassans styrelse kan ge en medlem anmärkning eller varning eller utesluta medlemmen. Enligt tillämpningsanvisningarna för arbetslöshetskassorna kan också en person som är anställd hos kassan, med stöd av 12 § i lagen om arbetslöshetskassor, i kassans stadgar bemyndigas att fatta ett beslut om uteslutning. Eftersom utgångspunkten enligt 4 § är att ett beslut om uteslutning fattas av styrelsen, ska bemyndigandet uttryckligen gälla meddelande av ett beslut om uteslutning. Kassans styrelse kan inte delegera beslutanderätten till en funktionär vid kassan i ett ärende som gäller uteslutning av en medlem, när det i kassans stadgar inte har konstaterats att kassans styrelse kan bemyndiga en funktionär vid kassan att fatta ett beslut om uteslutning. Det som sagts ovan gäller också vid anmärkning och varning.

Uteslutning från medlemskap innebär för en part ingripande i det utkomstskydd för arbetslösa som parten tidigare förvärvat, och behovet av rättsskydd i saken är exceptionellt stort. Enligt 34 § i förvaltningslagen ska medlemmen höras innan ett beslut om uteslutning meddelas. Vid behandlingen av ärendet ska dessutom de rättsprinciper som ingår i 6 § i förvaltningslagen, t.ex. proportionalitetsprincipen, beaktas.

Om det är fråga om en situation där en person vid sitt inträde i kassan har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller svikligen lämnat oriktig uppgift eller förtigt omständighet som är av betydelse för erhållande av dagpenning eller för dess storlek (4 § 1 mom. 1 och 2 punkten i lagen om arbetslöshetskassor), ska man enligt tillämpningsanvisningarna till arbetslöshetskassorna vid hörandet av medlemmen också beakta särdragen i hörandet i anslutning till missbruk och återkrav samt särskilt utfärdade anvisningar om detta.

Den grund för uteslutning som anges i 4 § 1 mom. 3 punkten i lagen om arbetslöshetskassor, dvs. att en medlem vägrar att iakttä kassans stadgar eller av kassans styrelse meddelade föreskrifter, ska enligt tillämpningsanvisningarna för kassorna användas endast i undantagsfall och i första hand ska kassan grunda uteslutning på andra bestämmelser om uteslutning. Detta beror på att de övriga grunderna för uteslutning är mer specificerade och täcker en stor del av de situationer där man kan tänkas utesluta en medlem med stöd av 4 § 1 mom. 3 punkten i lagen om arbetslöshetskassor. Enligt anvisningarna till kassorna ska i synnerhet i fråga om de grunder för uteslutning som anges i bestämmelsen i fråga utöver proportionalitetsprincipen och likställighetsprincipen även principen om ändamålsbegränsning beaktas, enligt vilken arbetslöshetskassan ska utöva sin behörighet endast för det ändamål som den enligt lag definieras eller är avsedd att användas för.

Under beredningen har det bedömts att den ovannämnda grunden för uteslutning i 3 punkten knappast har använts av kassorna.

1.7 Försättande i likvidation och upplösning

Bestämmelser om försättande av en arbetslöshetskassa i likvidation och upplösning av kassan finns i 11 kap. i lagen om arbetslöshetskassor. I 43 § 1 mom. i lagen föreskrivs det att om det vid ett kassamöte fattas beslut om att kassan ska försättas i likvidation på grund av att kassan inte förmår fullgöra sina förbindelser, ska en eller flera likvidatorer samtidigt utses att verkställa kassans likvidation. Enligt 2 mom. i samma paragraf ska, om en arbetslöshetskassa upplöses på någon annan än en i 1 mom. nämnd grund, den senast valda styrelsen vidta de åtgärder som upplösningen föranleder, såvida kassan inte har utsett en eller flera likvidatorer att verkställa avveckling av kassan. I 2 mom. föreskrivs vidare att beslut om försättande i likvidation och val av likvidatorer ska utan dröjsmål meddelas Försäkringsinspektionen (numera Finansinspektionen).

Om kassa inte förmår fullgöra sina förbindelser kan kassan enligt lagen försättas i likvidation, som en eller flera likvidatorer utses att verkställa. Efter avvecklingen upphör likvidationen när det i enlighet med 50 § 1 mom. i lagen vid kassamötet fattas beslut om huruvida kassan ska upplösas eller inte. Om man vill upplösa kassan på någon annan grund än underlåtande att fullgöra förbindelser, ska den senast valda styrelsen enligt lagen vidta de åtgärder som upplösningen föranleder, om inte likvidatorer har utsetts. Lagens 43 § 2 mom. är dock mångtydig och veterligen har ingen arbetslöshetskassa någonsin upplösts med stöd av bestämmelsen i fråga.

1.8 Fastställande av arbetslöshetskassornas finansieringsandelar

Bestämmelser om förfarandet i fråga om finansieringsandelar finns i 24 och 27 § i lagen om arbetslöshetskassor och i 4 § i statsrådets förordning om verkställighet av lagen om arbetslöshetskassor (272/2001). Enligt dessa bestämmelser fastställer social- och hälsovårdsministeriet på framställning av Finansinspektionen de finansieringsandelar som ska betalas till arbetslöshetskassorna. Dessutom gör Finansinspektionen en framställning till social- och hälsovårdsministeriet om att fulla finansieringsandelar undantagsvis ska betalas också till en arbetslöshetskassa med ett medlemsantal som är mindre än 8 000 personer.

Framställningarna om finansieringsandelar baserar sig på de bokslutsuppgifter som arbetskassorna lämnat och som granskats av revisorerna i enlighet med bestämmelserna. I praktiken har Finansinspektionens begränsade möjligheter att noggrant gå igenom bokslutsmaterialet och bokföringen, vilket innebär att Finansinspektionen endast har förmedlat uppgifterna i det material som den fått från kassorna i sammanställd form till social- och hälsovårdsministeriet.

1.9 Utjämning av medlemsavgifter

Bestämmelser om utjämning av medlemsavgifter finns i 19 a § i lagen om arbetslöshetskassor. Den nuvarande bestämmelsen trädde i kraft den 1 september 1998. Enligt bestämmelsen kan Sysselsättningsfonden i syfte att utjämna arbetslöshetsbördan inom olika branscher betala utjämning av medlemsavgifterna till ett belopp som fondens förvaltningsråd årligen bestämmer till de löntagarkassor vilkas antal arbetslöshetsförmånsdagar under det föregående året väsentligt har överskridit de per medlem i kassorna beräknade genomsnittliga arbetslöshetsförmånsdagarna. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om revidering av lagstiftningen gällande finansiering av arbetslöshetsförmåner (RP 64/1998 rd) konstateras det att det såsom gräns för vad som är väsentligt kunde betraktas t.ex. 25 procent. När utjämning av medlemsavgifter bestäms kan också beloppet i arbetslöshetskassans utjämningsfond beaktas. Till kassan kan betalas förskott på utjämnningen av medlemsavgifterna.

För utjämning av medlemsavgifterna kan årligen användas högst ett belopp som motsvarar 0,75 procent av de förmåner som arbetslöshetskassorna betalt under ett kalenderår. Eftersom det är fråga om ett maximibelopp, kan Sysselsättningsfonden besluta att den inte alls riktar intäkterna av arbetslöshetsförsäkringspremierna till utjämning av medlemsavgifterna. Sysselsättningsfonden bestämmer de grunder enligt vilka den avsedda utjämnningen av medlemsavgifterna betalas till kassorna. Bestämmelsen innehåller också ett bemyndigande att utfärda förordning.

I praktiken ingår det i den budget för varje år som Sysselsättningsfondens förvaltningsråd godkänner vid respektive höstmöte en reserv som det beslutats om med stöd av 19 a § i lagen om arbetslöshetskassor i syfte att utjämna löntagarkassornas medlemsavgift för det föregående året. Eftersom den i lagen föreskrivna begränsningen av beloppet av utjämnningen av medlemsavgiften uttryckligen gäller maximibeloppet, kan den andel som använts för utjämnningen variera från år till år. På 2000-talet har det för utjämnningen som mest använts det maximibelopp som föreskrivs i lag, dvs. 0,75 procent av arbetslöshetskassornas utgifter, och som lägst har det belopp som använts för utjämnningen varit år 2009 (0,15 procent). Bestämmelsen möjliggör också att utjämnning inte alls betalas, och så har det varit 2019. I det konkurrenskraftsavtal som arbetsmarknadens centralorganisationer ingick i juni 2016 konstaterades det att det under 2016—2017 årligen används 10 miljoner euro för utjämnningen. År 2018 användes 5 miljoner euro för utjämnningen. Antalet arbetslöshetskassor som fått utjämnning av medlemsavgiften har varierat. Under de senaste fem åren var antalet arbetslöshetskassor som fick utjämnning som störst 2018, då medlemsavgiften för 2017 utjämnades för 10 arbetslöshetskassor.

2 Målsättning, alternativ och de viktigaste förslagen

2.1 Allmänt

Avsikten med de ändringar som föreslås i lagen om arbetslöshetskassor är att uppdatera bestämmelserna i lagen om arbetslöshetskassor så att de motsvarar nuvarande praxis och de allmänna krav som på bred front ansetts vara bra, i synnerhet med tanke på arbetslöshetskassans verksamhet och tillgodoseendet av medlemmarnas intressen. En del av förslagen syftar till att stärka den rättsliga ställningen och transparensen för de förhållningsregler och verksamhetsmodeller som visat sig vara bra genom att det föreskrivs om dem på lagnivå. Detta är viktigt, eftersom arbetslöshetskassorna sköter verkställighetsuppgiften inom den sociala tryggheten. Dessutom föreslås det i propositionen att föråldrade bestämmelser stryks och att den bestämmelse som möjliggör utjämning av medlemsavgiften upphävs.

2.2 Bestämmelser om ledningens uppgifter och behörighet

Bestämmelser om lämplighet och yrkesskicklighet

I samband med beredningen har de gällande bestämmelserna och behoven jämförts med motsvarande bestämmelser för försäkringskassors styrelsemedlemmar och operativa ledning. Genom lagen om försäkringskassor (1164/1992) föreskrivs det bl.a. om sådana försäkringsanstalters verksamhet som beviljar t.ex. ålders-, invalid- och familjepensioner samt ersättning till följd av dödsfall, sjukdom, lyte eller skada. När det gäller styrelsemedlemmarnas och den operativa ledningens behörighet finns det i lagstiftningen mer exakta bestämmelser för försäkringskassornas del än vad det finns i lagen om arbetslöshetskassor. I 27 § i lagen om försäkringskassor föreskrivs det om behörighetsvillkoren för kassans ledning. De personer som hör till försäkringskassans ledning ska ha god vandel. Dessutom ska de ha sådan allmän kännedom om försäkringskasseverksamhet som är behövlig med beaktande av arten och omfattningen av försäkringskassans verksamhet eller de ska bland sina anställda ha rådgivare med tillräcklig kompetens och erfarenhet. Paragrafen innehåller också bestämmelser om att kassan ska skötas med yrkesskicklighet och med beaktande av intressena i fråga om medlemmarna samt om att verkställande direktören och styrelsemedlemmarna ska vara myndiga.

Lagen om pensionsstiftelser (1774/1995) innehåller i sin tur bestämmelser om bl.a. pensionsstiftelser som grundats av arbetsgivare samt utgör försäkrings- och pensionsanstalter som utan att bedriva affärsmässig försäkringsverksamhet beviljar de personer som hör till dess verksamhetskrets och dessa personers förmånstagare pensioner och med dem jämförbara andra förmåner som kan anses höra till social personförsäkringsverksamhet. Både lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor har egna bestämmelser som gäller styrelsemedlemmar och ansvariga funktionärer. Minst en av styrelsemedlemmarna och suppleanterna ska vara bosatt i en EES-stat. Dessutom ska den ansvariga funktionären vara bosatt i en EES-stat.

Vid beredningen beslöt man med tanke på arbetslöshetsförsäkringssystemets funktion att föreslå att styrelsemedlemmarna och kassans ansvariga funktionär ska ha gott anseende och att kassans ledning ska ha sådan kännedom om arbetslöshetsförsäkringsverksamhet som behövs med hänsyn till arten och omfattningen av kassans verksamhet eller ha tillräckligt kompetenta och erfarna rådgivare. På det sätt som beskrivs nedan i detaljmotiveringen i propositionen kan en styrelsemedlem och en ansvarig funktionär uppnå tillräcklig kännedom om försäkringsverksamheten också genom att arbeta hos arbetslöshetskassan eller delta i dess styrelses verksamhet. För styrelsemedlemmarna kan det vid behov ordnas utbildning i en ämneshelhet som hänför sig till arbetslöshetsförsäkringsverksamheten i början av och under styrelsens mandatperiod. Dessutom

RP 14/2020 rd

ska styrelsen kunna skaffa sakkunskap också av utomstående sakkunniga eller rådgivare, och det ska också vara möjligt att anställa eller köpa tjänster till stöd för den operativa ledningen.

Den föreslagna möjligheten att anställa eller köpa tjänster innebär dock inte att ansvaret för kassans ledning kan överföras på utomstående sakkunniga. De sakkunniga ska samarbeta med kassans ledning och bildar inte något separat eller parallellt organ till kassans ledning. De sakkunniga ska inte heller ha rösträtt vid styrelsens möten. Arbetslöshetskassan ska fortfarande svara för att kassans ledning ensam eller tillsammans med sakkunniga uppfyller de krav på yrkeskunskande som förutsätts i paragrafen.

Dessutom föreslås det att det när kassan placerar sina medel ska styrelsen också ha kännedom om placeringsverksamheten på det sätt som behövs med hänsyn till arten och omfattningen av kassans verksamhet eller ha tillräckligt kompetenta och erfarna rådgivare. Också i fråga om placeringsverksamheten motsvarar de sakkunnigas roll det förfarande som ska iakttas vid annat beslutsfattande.

Enligt den gällande lagen kan en person som inte fyllt 18 år inte väljas in i kassans styrelse. Det föreslås inga ändringar i detta, men utöver detta krav föreslås det att en styrelsemedlem eller ansvarig funktionär inte heller på annat sätt får vara omyndig eller ha försatts i konkurs eller meddelats näringsförbud.

Enligt gällande lag ska minst en styrelsemedlem eller någon som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna kassans namn vara bosatt i Finland. I fortsättningen ska minst en styrelsemedlem och den ansvariga funktionären vara bosatta i en EES-stat. Det föreslås att kravet på bostadsort utvidgas till att gälla EES-staterna för att bestämmelsen ska överensstämma med den övriga kassa- och bolagsrättsliga regleringen. Kravet på bostadsort ska i fortsättningen också gälla minst en styrelsemedlem och den ansvariga funktionären.

Det som föreslås om styrelsemedlemmar ska också tillämpas på suppleanter i styrelsen och ställföreträdare för ansvariga funktionärer.

Under beredningen övervägdes också andra alternativ i fråga om krav på ledningen. Bland annat övervägdes ett alternativ där man av kassans ledning hade krävt mer omfattande kännedom om arbetslöshetsförsäkringsverksamheten än vad som föreslås. Ett annat alternativ skulle ha varit att fortsätta som nu och att inte ändra lagen om arbetslöshetskassor. För att medlemmarnas intressen emellertid ska kunna tryggas, dock med beaktande av verksamhetsförutsättningarna för kassans ledning och en bredare styrelsebas, stannade man för de föreslagna kraven.

För att trygga verksamheten för kassornas ledning och för att ändringen inte ska inverka på arbetslöshetskassornas nuvarande ledning föreslås det att bestämmelserna träder i kraft så att den styrelse och ansvariga funktionär som följer efter lagens ikraftträdande ska uppfylla kraven i den föreslagna lagen. Ledningen ska dock uppfylla de föreslagna kraven senast två år efter lagens ikraftträdande.

Medlemskap i kassan som förutsättning för inträde i styrelsen

I propositionen föreslås det att två tredjedelar av styrelsemedlemmarna ska vara medlemmar i kassan. Detta möjliggör en mångsidigare styrelsebas än för närvarande. Slopandet av kravet på medlemskap för en del av styrelsemedlemmarna hindrar inte heller i fortsättningen att enbart medlemmar i kassan väljs till styrelsen, men det ger möjlighet att komplettera styrelsens kompetens också med sakkännedom som inte finns hos kassans medlemmar. En styrelsemedlem

RP 14/2020 rd

som valts på grundval av sin sakkunskap ska hållas isär från rådgivaren. Det som föreslås om styrelsemedlemmar ska också tillämpas på suppleanter i styrelsen.

Kravet på medlemskap i kassan för en del av styrelsemedlemmarna innebär att kassan måste överväga hur man ska förfara i en situation där en styrelsemedlem som är medlem i kassan utträder ur kassan och styrelsens sammansättning därmed inte uppfyller kravet på kvotdel. I en sådan situation strider styrelsens sammansättning mot lagen och därför ska en ny medlem väljas i stället för den styrelsemedlem som utträtt ur kassan. Kravet i fråga om utträde ur styrelsen kan anses vara en relativt sträng påföljd med beaktande av tryggheten av kontinuiteten i styrelsens verksamhet. Det bör noteras att en motsvarande situation i praktiken kan aktualiseras också under nuvarande lagstiftningsförhållanden, om antalet medlemmar i styrelsen vid en styrelsemedlems eller styrelsemedlemmars eller styrelsesuppleants eller styrelsesuppleanters utträde ur arbetslöshetskassan underskrider det medlemsantal som fastställts i arbetslöshetskassans stadgar. Detta kan ske i en situation där suppleanterna är personliga.

Under beredningen övervägdes ett alternativ där inte en enda medlem i en arbetslöshetskassas styrelse skulle ha förutsatts vara medlem i kassan. Ett annat alternativ skulle ha varit att bevara nuläget. Eftersom målet vid beredningen dock varit att revidera bestämmelserna så att kassamötet eller delegationen vid valet av styrelse enligt egen prövning kan göra styrelsens sammansättning mångsidigare t.ex. för att säkerställa en bred sakkunskap, ansågs det vid beredningen att slopandet av kravet på medlemskap i kassan för en del av medlemmarna förbättrar möjligheterna att uppnå tillräcklig sakkunskap i styrelsen.

För att trygga verksamheten för kassornas ledning och för att ändringen inte ska inverka på arbetslöshetskassornas nuvarande ledning föreslås det att bestämmelserna träder i kraft så att den styrelse och ansvariga funktionär som följer efter lagens ikraftträdande ska uppfylla kraven i den föreslagna lagen. Ledningen ska dock uppfylla de föreslagna kraven senast två år efter lagens ikraftträdande.

Styrelsemedlemskap i fråga om en anställd hos kassan

Eftersom det hör till styrelsens övervakningsskyldigheter att övervaka också kassans övriga ledning, och verkställande direktören handlar enligt styrelsens anvisningar och föreskrifter, är det inte motiverat att någon som är anställd hos kassan samtidigt kan vara medlem eller ordförande i styrelsen.

Som jämförelse kan man ta 6 kap. 3 § 2 mom. i försäkringsbolagslagen (521/2008), enligt vilket bolagets verkställande direktör eller bolagets ansvariga försäkringsmatematiker inte får vara ordförande i styrelsen. I fråga om bestämmelserna om verkställande direktören avviker bestämmelsen i försäkringsbolagslagen från den gällande lagen om pensionsstiftelser, enligt vilken ombudsmannen får vara styrelseordförande samt från den gällande lagen om försäkringskassor, enligt vilken verkställande direktören får vara styrelseordförande endast i det fall att kassan har ett förvaltningsråd. Försäkringsbolagslagen tillämpas på försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag som är registrerade enligt finsk lag och som kan vara privata försäkringsaktiebolag eller privata ömsesidiga försäkringsbolag eller publika försäkringsaktiebolag eller publika ömsesidiga försäkringsbolag.

Av ovannämnda skäl föreslås det i propositionen att kassadirektören eller någon annan som är anställd hos kassan inte samtidigt ska kunna vara styrelsemedlem och därmed inte heller styrelseordförande. Det som föreslås om styrelsemedlemmar ska också tillämpas på styrelsesuppleanter.

Ett alternativ till förslaget skulle t.ex. ha varit att en kassadirektör som valts till styrelsemedlem eller någon annan som är anställd hos kassan inte samtidigt ska kunna vara styrelseordförande eller att kassadirektören ska kunna vara styrelseordförande endast om kassan har ett förvaltningsråd. Vid beredningen ansågs det dock att dessa alternativ inte i tillräcklig utsträckning skulle ha undanröjt problemet mellan den övervakningsskyldighet som kassans styrelse har och styrelsemedlemmarnas dubbla roll.

För att verksamheten för kassornas ledning ska tryggas och för att ändringen inte ska inverka på arbetslöshetskassornas nuvarande ledning föreslås det att bestämmelserna träder i kraft så att den styrelse och ansvariga funktionär som följer efter lagens ikraftträdande ska uppfylla kraven i den föreslagna lagen. Ledningen ska dock uppfylla de föreslagna kraven senast två år efter lagens ikraftträdande.

Uppgifter och verksamhet för kassans ledning

I propositionen föreslås det att de nuvarande bestämmelserna om styrelsens uppgifter och verksamhet preciseras. I fortsättningen ska det föreskrivas mer exakt än för närvarande om styrelsens uppgifter så att de motsvarar nuvarande praxis. Styrelsen ska sörja för kassans förvaltning och för att dess verksamhet ordnas på behörigt sätt. Enligt förslaget ska kassans styrelse ansvara för valet av en ansvarig funktionär. Detta motsvarar nuvarande praxis. Dessutom föreslås det att det föreskrivs att de allmänna förvaltningsuppgifter som styrelsen svarar för inte ska kunna anförtros en funktionär vid kassan med stöd av kassans stadgar. Genom tillägget betonas kassans styrelses roll i tillsynen över kassans verksamhet.

Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf där det föreskrivs om den ansvariga funktionärens uppgifter och verksamhet. I praktiken motsvarar den föreslagna nya paragrafen nuvarande praxis vid arbetslöshetskassorna. Den ansvariga funktionären ska sköta kassans löpande förvaltning i enlighet med styrelsens anvisningar och föreskrifter. Den ansvariga funktionären ska också lämna styrelsen de uppgifter som styrelsen behöver för att sköta sitt uppdrag. Enligt förslaget föreskrivs det också om den ansvariga funktionärens närvaro- och yttranderätt vid styrelsens möten.

2.3 Försäkring av kassans medlemmar i situationer där kassan försätts i likvidation, upplöses eller försätts i konkurs

Till personer som i en situation där arbetslöshetskassan upplöses eller försätts i konkurs anses vara arbetslösa kan det inte längre betalas inkomstrelaterad dagpenning, eftersom en kassa som upplösts eller försatts i konkurs inte kan fortsätta utbetalningen av inkomstrelaterad dagpenning och dessa personer inte heller kan ansluta sig till någon annan kassa. Upplösning av kassan innebär att kassan upphör att vara en juridisk person som kan fusioneras eller slås samman med en annan kassa. Under likvidation kan emellertid inkomstrelaterad dagpenning utbetalas endast till den del arbetslösheten hänför sig till tiden före likvidationens början. Även om en person har rätt till grunddagpenning som betalas av FPA, kan situationen inte anses skälig, eftersom personen under tiden i arbete har betalat arbetslöshetsförsäkringspremierna samt kassans medlemsavgifter på ett sätt som berättigar till en arbetslöshetsförmån som grundar sig på inkomsterna, och dessutom har rätten till inkomstrelaterad dagpenning redan kunnat börja.

Som jämförelse kan man ta att om t.ex. en pensionsanstalt eller en försäkringsanstalt (olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar) försätts i likvidation och upplöses, har den försäkrade fortfarande möjlighet att försäkra sig själv i en annan pensionsanstalt eller försäkringsanstalt och den försäkrades arbetsgivare har försäkringsskyldighet. Till exempel i 165 § i lagen om olycksfall i

arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) föreskrivs det om en försäkrings upphörande i en situation där ett försäkringsbolag försätts i likvidation eller i konkurs. En försäkringstagare som vid tillämpningen av dessa bestämmelser är arbetsgivare är i denna situation skyldig att teckna försäkring hos ett annat försäkringsbolag. Om arbetsgivaren försummar sin försäkringsskyldighet, kan Olycksfallsförsäkringscentralen med stöd av 177 § i den lagen teckna en obligatorisk försäkring för arbetsgivaren. Olycksfallsförsäkringscentralen ska handlägga ersättningsärenden som gäller skadefall som inträffat i oförsäkrat arbete, vilket innebär att inte heller oförsäkrat arbete medför olägenhet för arbetstagaren.

En central skillnad mellan arbetslöshetsförsäkringen och de ovannämnda försäkringsanstalterna i fråga om försäkring gäller försäkringstagaren, som inom systemet med utkomstskydd för arbetslösa är en enskild löntagare eller företagare i sitt eget ärende som gäller social trygghet, inte arbetsgivare för sina arbetstagare. I ett system där arbetsgivaren ansvarar för arbetstagarnas försäkring är obligatorisk försäkring för arbetsgivarens räkning en fungerande lösning också i det fall att försäkringen håller på att upphöra på grund av att försäkringsbolaget försätts i likvidation eller konkurs.

Arbetspensionsanstalterna däremot omfattas av solidariskt ansvar, enligt vilket intjänad arbetspension alltid utbetalas. Solidariskt ansvar gäller en situation där pensionsanstalten försätts i konkurs. I praktiken ska pensionsanstaltens medel och ansvar i en sådan situation fördelas mellan de övriga pensionsanstalterna. I 181 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) föreskrivs det om ansvaret till följd av en pensionsanstalts konkurs. Liksom i fråga om olycksfallsförsäkring är det också vid pensionsförsäkring fråga om en försäkring som arbetsgivarna tecknat för sina arbetstagare.

För trygghet av fortsatt inkomstrelaterad dagpenning för arbetslösa föreslås det i propositionen att också arbetslösa medlemmar eller tidigare medlemmar i en kassa ska kunna ansluta sig till en annan arbetslöshetskassa i samband med att kassan försätts i likvidation, upplöses och försätts i konkurs. Det föreslås att rätten att ansluta sig som arbetslös till en arbetslöshetskassa begränsas till endast situationer där en kassa försätts i likvidation med stöd av 43 § i lagen om arbetslöshetskassor, en kassa upplöses med stöd av 50 § i lagen eller en kassa försätts i konkurs genom ett domstolsbeslut. Personer som är arbetslösa och ansluter sig till en annan kassa ska dock uppfylla de övriga förutsättningarna för medlemskap i den andra kassan, t.ex. i fråga om kassans verksamhetsområde, och de kan t.ex. inte samtidigt vara medlemmar i en annan arbetslöshetskassa, dvs. de ska ha utträtt ur den kassa som försätts i likvidation eller konkurs eller upplösts. Anslutning till en annan kassa har emellertid ansetts innebära utträde ur den tidigare kassan. En person som tidigare varit försäkrad i en löntagarkassa kan inte heller t.ex. ansluta sig till en företagarkassa eller tvärtom.

Under beredningen övervägdes som ett alternativ en modell där de arbetslösa medlemmarna i en upplöst arbetslöshetskassa skulle ha fördelats på andra arbetslöshetskassor i proportion till antalet medlemmar i kassorna. I denna modell skulle de försäkrade ha fördelats jämnare mellan olika kassor, varvid en enskild kassas betalningsbörda eventuellt inte skulle ha blivit oskäligt stor. Med tanke på systemet med utkomstskydd för arbetslösa som helhet är den modellen solidarisk. För de försäkrade är modellen dock inte nödvändigtvis rättvis. De olika kassornas medlemsavgifter är olika och en del av kassorna tar ut en medlemsavgift som utgör en viss procent av löneinkomsterna, medan andra tar ut en fast månads- eller årsavgift. Dessutom är medlemmarna i vissa kassor befriade från att betala medlemsavgift t.ex. under arbetslöshetstiden. En enskild försäkrad skulle inte kunna påverka vilken kassa han eller hon blir medlem i, vilket skulle försätta personerna i en ojämlig ställning. Modellen skulle eventuellt också ha krävt att de arbetslösa tillfrågas om de över huvud taget vill flytta över till en annan kassa.

Det bör också noteras att det i denna proposition föreslås att det i fråga om försättande i likvidation ska föreskrivas om den tid inom vilken kassamötet ska sammankallas när man vid mötet behandlar ett ärende om försättande i likvidation. I kallelsen ska särskilt nämnas vilken betydelse försättandet i likvidation har med avseende på medlemmarnas rätt till dagpenning. På detta sätt säkerställs det att alla medlemmar i kassan får kännedom om att kassan eventuellt försätts i likvidation och att de arbetslösa medlemmarna i kassan inte förlorar sin rätt till dagpenning.

2.4 Användning av kassans återstående medel vid upplösning av och konkurs för en kassa

I enlighet med vad som konstateras i beskrivningen av nuläget har det inte föreskrivits om hur arbetslöshetskassans medel ska användas i situationer där arbetslöshetskassan upplöses. Däremot ska det enligt lagen i stadgarna anges hur kassans medel används. I lagen om arbetslöshetskassor finns det inte heller några bestämmelser om hur de medel som eventuellt återstår efter det att kassan försätts i konkurs ska användas.

Som jämförelse föreskrivs det i 21 § i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997) om användningen av arbetspensionsförsäkringsbolagets tillgångar bl.a. i situationer där arbetspensionsförsäkringsbolaget upplöses. Enligt bestämmelsen ska en del av de tillgångar som överstiger skulderna användas för de försäkrades pensionskydd.

Även lagen om försäkringskassor innehåller bestämmelser om hur eventuella medel ska användas om kassan upplöses. I 122 § 1 mom. i lagen om försäkringskassor föreskrivs det bl.a. om att om en kassa vars ansvarsskuld innefattar också ett premieansvar inte inom två år efter likvidationens början ingått avtal om framskjutande av ansvaret, ska social- och hälsovårdsministeriet bestämma den tidpunkt då kassans egendom ska förvandlas i pengar. Med dessa tillgångar ska till dem som har en andel i kassans ansvarsskuld köpas en mot denna andel svarande förmån i någon annan kassa eller något annat försäkringsbolag.

Med beaktande av arbetslöshetskassornas samhällseliga betydelse när det gäller löntagarnas och företagarnas inkomstrelaterade dagpenning, det faktum att kassorna finansieras med offentliga medel samt det faktum att en kassa som upplösts eller försätts i konkurs inte längre kan betala inkomstrelaterad dagpenning till sina tidigare medlemmar, föreslås det i propositionen att det ska föreskrivas om hur medlen ska användas i lagen om arbetslöshetskassor. Det föreslås att det föreskrivs om användningen av medlen vid upplösning av och konkurs för en kassa så att kassans återstående medel vid upplösning av och konkurs för en kassa ska användas till finansiering av det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa och överförs till Sysselsättningsfonden.

Med kassans medel avses i detta sammanhang kassans alla medel som återstår efter det att t.ex. de medel som erhållits i förskott har återbetalats till Sysselsättningsfonden (statsandel samt Sysselsättningsfondens andel av utgifterna för den inkomstrelaterade dagpenningen) och skulderna och andra förbindelser, t.ex. personalens fordringar, betalats. På detta sätt överförs också t.ex. utjämningsfondens medel samt de medel som erhållits från eventuell realisering till Sysselsättningsfonden.

Även om medlemmarna i en kassa som upplösts eller försätts i konkurs enligt denna proposition kan ansluta sig till vilken kassa som helst när förutsättningarna för medlemskap tillåter det, ska Sysselsättningsfonden efter det att kassan upplösts eller försätts i konkurs använda de medel som överförts till den för finansiering av förtjänstskyddet, utan att den anvisar medel t.ex. till de kassor som medlemmarna i den upplösta kassan har anslutit sig till. De medel som överförts

till fonden inverkar på fastställandet av arbetslöshetsförsäkringspremierna för ett sådant år som omedelbart följer på det år då kassan upplöstes eller försattes i konkurs och för vilket försäkringspremierna ännu inte har hunnit fastställas.

Eftersom det för närvarande i kassans stadgar anges hur kassans medel ska användas efter en upplösning, bör kassorna efter lagändringen ändra sina stadgar. Det skulle vara bra om kassorna ändrade sina stadgar så snart som möjligt.

Under beredningen övervägdes som ett alternativ en modell där de återstående medlen i en arbetslöshetskassa som upplöstes eller försattes i konkurs skulle överföras till Sysselsättningsfonden, som skulle fortsätta betala dagpenning till arbetslösa medlemmar i kassan så länge kassans återstående medel räcker till för utbetalning av dagpenning. Som ett annat alternativ övervägdes en modell där en upplöst arbetslöshetskassa skulle förpliktas att betala arbetslöshetskassans återstående medel i form av dagpenning till de medlemmar i kassan som är arbetslösa, så länge som medlen räcker till för att betala dagpenningen.

Dessa alternativ skulle dock ha inneburit att det inte nödvändigtvis skulle vara möjligt att till en medlem i en kassa som upplöstes eller försattes i konkurs betala de dagpenningar som han eller hon skulle ha haft rätt till om kassans verksamhet hade fortsatt. När utbetalning av dagpenning skulle ha upphört skulle ha berott på beloppet av de återstående medlen samt antalet arbetslösa medlemmar i kassan. I det första alternativet borde dessutom Sysselsättningsfonden ha byggt upp ett system för utbetalning av dagpenning och eventuellt också ett system som gör det möjligt att följa upp hur arbetsvillkoret ackumuleras. Av dessa skäl beslöt man sig för att inte föreslå något av dessa alternativ.

Under beredningen övervägdes som ett alternativ också en modell där det i lagen skulle föreskrivas närmare om de specialvillkor inom ramen för vilka det i kassans stadgar kan bestämmas hur medlen kan användas vid upplösning eller konkurs eller föreskrivas om de ändamål till vilka medlen kan användas. Man övervägde också att man alternativt kunde låta bli att göra några ändringar i nuläget. Den valda modellen ansågs dock vara bättre, eftersom de medel som samlats in för arbetslöshetsförsäkringen genom den valda modellen är det säkraste sättet för att de kommer att användas för att finansiera utkomstskyddet för arbetslösa.

Som ett alternativ övervägde man vid beredningen också en modell där de återstående medlen skulle ha överförts till Sysselsättningsfonden och därifrån anvisats vidare till betalning av utkomstskydd för arbetslösa för dem som hade varit medlemmar i den kassa som upplöstes eller försattes i konkurs. I detta sammanhang övervägdes det huruvida medlen kan delas ut till kassorna t.ex. på basis av det antal som har anslutit sig till följd av upplösningen eller konkursen eller medlen öronmärkas för att finansiera utkomstskyddet för arbetslösa för varje medlem i den kassa som upplöstes eller försattes i konkurs. Arbetslöshetskassornas medlemsavgifter betalas dock inte för finansiering av det egna personliga utkomstskyddet för arbetslösa, utan i allmänhet för finansiering av inkomstrelaterad dagpenning som betalas från arbetslöshetskassan i fråga. Dessutom bedömdes modellerna innebära betydande utmaningar administrativt och med tanke på verkställandet. Verkställandet skulle ha varit komplicerat, t.ex. för att alla tidigare medlemmar inte nödvändigtvis alls ansluter sig till en ny kassa. Dessutom förutsätter en modell där medlen följer en medlem i kassan att följande definieras: 1) på vilka grunder varje tidigare medlems andel av de återstående medlen beräknas samt 2) hur länge behovet av utkomstskydd för arbetslösa hos en tidigare medlem följs upp. Förfarandet skulle för Sysselsättningsfonden medföra tyngre administrativa uppgifter i anslutning till verkställigheten än vad den föreslagna modellen medför.

2.5 Allmänna krav på förvaltningen

I lagen föreskrivs det för närvarande endast i stora drag om de allmänna kraven på arbetslöshetskassornas förvaltning. Med beaktande av arbetslöshetskassornas samhälleliga betydelse föreslås det i propositionen att det i lagen om arbetslöshetskassor föreskrivs om de allmänna kraven på arbetslöshetskassans förvaltning samt att de nuvarande bestämmelserna om intern kontroll och riskhantering i lagen kompletteras.

Som jämförelse kan man ta 12 b § i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag, där det förutsätts att ett arbetspensionsförsäkringsbolag ska ha ett med beaktande av arten och omfattningen av bolagets verksamhet tillräckligt och fungerande företagsstyrningssystem samt att arbetspensionsförsäkringsbolaget genom lämpliga åtgärder säkerställer kontinuiteten i verksamheten och att verksamheten bedrivs på ett systematiskt sätt i alla lägen, och i detta syfte ska bolaget ha en av styrelsen godkänd kontinuitetsplan. Enligt bestämmelsen ska bolaget dessutom ha av styrelsen godkända skriftliga verksamhetsprinciper för intern kontroll, riskhanteringssystem, intern revision, ersättning och utläggning på entreprenad. Vidare ska bolagets styrelse regelbundet bedöma företagsstyrningssystemet, de skriftliga verksamhetsprinciperna och kontinuitetsplanen.

Finansinspektionens närmare föreskrifter till arbetslöshetskassorna om hur arbetslöshetskassornas interna kontroll och riskhantering ska ordnas består av bestämmelser som till många delar innehållsmässigt överensstämmer med vad som föreskrivits på lagnivå i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Bestämmelser med samma innehåll har alltså utfärdats på olika nivåer inom olika verksamhetsområden.

Enligt propositionen konstateras det i lagen om arbetslöshetskassor att arbetslöshetskassan ska ha ett fungerande förvaltningssystem som är tillräckligt med hänsyn till arten och omfattningen av kassans verksamhet. Ett fungerande förvaltningssystem har till syfte att möjliggöra ledningen av kassans verksamhet i enlighet med sunda och försiktiga affärsprinciper. I förvaltningssystemet ska även ansvarsområdena definieras. I bestämmelsen konstateras det också att arbetslöshetskassan ska ha en av kassans styrelse godkänd kontinuitetsplan. Syftet med kontinuitetsplanen är att kassan ska förbereda sig för de hot som är viktigast med tanke på kassan så att den kan fortsätta sin verksamhet med så små förluster som möjligt, även om kassans verksamhet av någon anledning skulle störas.

I den nya bestämmelsen konstateras det också att arbetslöshetskassan ska ha skriftliga verksamhetsprinciper som godkänts av styrelsen åtminstone inom följande delområden som hör till förvaltningssystemet: intern kontroll, riskhanteringssystem, ordnande av intern revision, ersättning och utläggning på entreprenad. Kassan kan naturligtvis ha verksamhetsprinciper också inom andra delområden som den anser vara viktiga.

De krav på av styrelsen godkända verksamhetsprinciper som har lyfts upp på lagnivå är alltså i princip inte nya, eftersom det ingått anvisningar om dem i Finansinspektionens anvisningar, om än på annan nivå och med andra viktningvärden. Kravet i fråga om ersättningssystemet är dock nytt. När man beslutar om ersättningssystemet ska man särskilt beakta arbetslöshetskassans karaktär som en del av ordnandet av den lagstadgade sociala tryggheten, och den får således inte t.ex. uppmuntra bolagets ledning eller någon annan person till alltför stor risktagning.

På lagnivå konstateras det också att arbetslöshetskassans styrelse regelbundet ska utvärdera förvaltningssystemet, kontinuitetsplanen och de ovannämnda skriftliga verksamhetsprinciperna. Utvärderingen ska t.ex. göras en gång per år och i sista hand är det styrelsen som ansvarar för utvärderingarna.

Ett alternativ till förslaget skulle ha varit att bevara nuläget. Under beredningen framkom det inte att det skulle vara nödvändigt att revidera Finansinspektionens föreskrifter till arbetslöshetskassorna om ordnandet av arbetslöshetskassornas interna kontroll och riskhantering i sin helhet, men det ansågs behövt att lyfta upp dem på lagnivå.

2.6 Medlemskap i en arbetslöshetskassa

Beslut om medlemskapets början

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

En medlem i kassan kan söka ändring i ett ärende som gäller medlemskap i samband med ett förmånsbeslut som gäller inkomstrelaterad dagpenning, eftersom ett befintligt medlemskap är en förutsättning för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning. Om inkomstrelaterad dagpenning har nekats på den grunden att det senare konstateras att medlemskapet inte borde ha godkänts från första början på grund av att personen är anställd inom fel verksamhetsområde med avseende på kassans verksamhetsområde, kan mottagaren av förmånsbeslutet bestrida medlemskapsärendet i enlighet med anvisningarna om sökande av ändring i förmånsbeslutet. Om inkomstrelaterad dagpenning (delvis) har nekats på den grunden att det senare konstateras att medlemskapet har börjat senare än vad som konstaterats i meddelandet om godkännande av medlemskapet eller att medlemskapet inte borde ha godkänts från första början på grund av att personen är löntagare och kassan är avsedd för företagare eller vice versa, kan mottagaren av förmånsbeslutet också i dessa situationer bestrida medlemskapsärendet i enlighet med anvisningarna om sökande av ändring i förmånsbeslutet.

I anvisningarna till arbetslöshetskassorna konstateras det att om en person inte kräver ett beslut om godkännande och om tidpunkten för medlemskapets början och kassan inte ger något sådant, har medlemmen möjlighet att föra beslutet om tidpunkten för medlemskapets början för avgörande till den instans där ändring söks senast i det skede då hans eller hennes rätt till arbetslöshetsförmåner bedöms. Man har velat trygga möjligheten att söka ändring också i ett beslut om godkännande oberoende av om den omständighet som bestrids t.ex. påverkar förmånsrätten. Med andra ord har en medlem i kassan möjlighet att bestrida sitt medlemskapsärende antingen genom att begära ett beslut av kassan eller i samband med förmånsbeslutet.

I det beslut som meddelas om godkännande av medlemskap i kassan är det delvis fråga om en liknande situation som i grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 39/2018 rd), där den administrativa bördan och tryggheten av möjligheten att söka ändring beaktades. För tydlighetens, rättssäkerhetens och förutsägbarhetens skull föreslås det också i denna proposition att det till lagen om arbetslöshetskassor fogas en bestämmelse enligt vilken en medlem av kassan på begäran ska ges ett överklagbart beslut om godkännande som medlem. Eftersom godkännandet som medlem också förutsätter att betalningen av medlemsavgiften verifieras, kan ett beslut om godkännande i praktiken meddelas först när det har verifierats att avgiften har kommit in till kassan.

Vid beredningen övervägdes också ett alternativ där beslut skulle ha meddelats om alla avgöranden som gäller godkännande. Med tanke på det praktiska genomförandet skulle det innebära en avsevärd belastning för arbetslöshetskassorna att meddela beslut i varje situation som gäller godkännande som medlem, och det skulle inte som helhet bedömt vara ändamålsenligt. Förvaltningen ska vara effektiv och verkställandet ska vara ordnat så att en kund inom förvaltningen

får sina rättigheter tillgodosedda. Myndighetens kommunikation ska också vara tydlig. I flera fall skulle meddelandet av beslutet också fördröjas, om betalningen av medlemsavgiften och verifieringen av den fördröjs. Eftersom ändring i ett avgörande som gäller godkännande som medlem dessutom kan sökas antingen genom begäran om beslut eller i samband med ett förmänsbeslut, och även rätten att söka ändring således tryggas i enlighet med 21 § i grundlagen, beslöt man sig för att inte föreslå att beslut ska meddelas om alla avgöranden som gäller godkännande.

Eftersom kassorna inte heller i fortsättningen ska meddela något beslut om varje godkännande, betonas kassornas informationskyldighet och kravet på tydlig kommunikation. Med tanke på dem som godkänts som medlemmar är det viktigt att öka vetskapen om möjligheten att bestrida avgöranden som gäller godkännande. Detta innebär att det är viktigt att kassorna i samband med att de skickar ett meddelande om godkännande informerar kunden om vilka möjligheter en medlem har att bestrida avgörandet.

Till lagen om arbetslöshetskassor föreslås det att det för tydlighetens, rättssäkerhetens och förutsägbarhetens skull dessutom fogas en bestämmelse om att kassan alltid ska meddela beslut som gäller avslag på ansökan om medlemskap. Till dessa beslut räknas också beslut om att ansökan delvis avslås. Därför bör kassorna instruera sökanden att i sin ansökan noggrant ange när sökandens anställningsförhållande börjar (åtminstone om det börjar senare än tidpunkten för inlämnandet av ansökan), det verksamhetsområde inom vilket sökanden arbetar samt från vilken tidpunkt sökanden ansöker om medlemskap. Om sökanden i sin ansökan inte meddelar ovannämnda uppgifter, ska man ta reda på dem av sökanden. Om man inte får reda på från vilken tidpunkt sökanden ansöker om medlemskap, kan man anta att tidpunkten är det datum då medlemsansökan kommit in.

Till lagen om arbetslöshetskassor fogas av ovannämnda skäl också en bestämmelse om att kassan ska meddela medlemmen ett skriftligt beslut också i situationer som gäller uteslutning ur kassa. Ändringen motsvarar nuvarande vedertagna praxis enligt vilken det i fråga om uteslutning ur kassa meddelas beslut i vilket ändring får sökas.

I samband med verkställigheten har det uppstått tolkningsfrågor om de situationer där kassan annars eller i samband med en förmånsansökan märker att det avgörande som gäller godkännande av medlemskap och som det endast skickats ett meddelande om till medlemmen bör ändras i sak. Eftersom ett ärende som gäller medlemskap kan inverka på förmånsrätten, föreslås det att om kassan senare utan behandling av en separat förmånsansökan upptäcker att avgörandet om godkännande som medlem bör ändras, ska kassan på eget initiativ kunna meddela en medlem ett beslut om medlemskap som det finns möjlighet att söka ändring i. Denna möjlighet ska skrivas in i lagen.

Om kassan i samband med en förmånsansökan upptäcker att ett avgörande om godkännande av medlemskap, om vilket endast ett meddelande har skickats till medlemmen, bör ändras, kan kassan när den meddelar förmånsbeslutet vid behov ändra avgörandet om medlemskap. Det finns naturligtvis möjlighet att söka ändring i ett avgörande i ett medlemskapsärende i samband med ett förmånsbeslut.

Kassan kan i likhet med vad som nämns ovan ha behov av att ändra avgörandet om medlemskap t.ex. när personen vid ansökan om medlemskap i en företagarkassa arbetade i löntagaruppgifter eller när tidpunkten då medlemskapet började är felaktig t.ex. av den orsaken att det senare har framgått att anställningsförhållandet ännu inte har varit i kraft.

Även om ett avgörande som gäller medlemskap har ändrats och beslutet om detta ännu inte har vunnit laga kraft, kan det dock samtidigt vid behov meddelas ett beslut om uteslutning ur kassan. Den bestämmelse i lagen om arbetslöshetskassor som gäller grunderna för uteslutning kan anses vara en ”administrativ påföljdsbestämmelse” om en medlems beteende i strid med medlemmens skyldigheter, och ett avgörande om godkännande som medlem och ett eventuellt beslut om det fattas i sin tur därför att personen vill försäkra sig själv och trygga sin rätt till inkomstrelaterad dagpenningförmån.

Uteslutning av en medlem

De tillämpningsanvisningar som getts kassorna och den estimerade nuvarande praxisen när det gäller grunden för uteslutning i 4 § 1 mom. 3 punkten i lagen om arbetslöshetskassor understryker den exceptionella karaktären i fråga om uteslutningsgrunden. Eftersom uteslutning ur kassan har betydelse för en part med tanke på försörjningen, och behovet av rättsskydd därför är stort, föreslås det i propositionen att bestämmelsen i 3 punkten om att en medlem kan uteslutas ur kassan för att han eller hon inte iakttagit av kassans styrelse meddelade föreskrifter ska strykas. Vid beredningen ansågs det att det i den praktiska kassaverksamheten inte finns några sådana situationer utöver 1 mom. 1 och 2 punkten, vilka förblir i kraft, där styrelsen bör ha möjlighet att utesluta en medlem.

Under beredningen övervägdes det som ett alternativ att det till den i 3 punkten föreslagna grunden för uteslutning kunde ha fogats ett krav på att en person kan uteslutas endast om kassans styrelses föreskrifter har varit väsentliga för kassans verksamhet. I övrigt skulle bestämmelsen inte ha ändrats. Med tanke på medlemmarnas rättssäkerhet och förutsebarheten i fråga om möjligheterna att utesluta medlemmar beslöt man sig för att föreslå att 3 punkten stryks.

2.7 Försättande i likvidation och upplösning

I enlighet med vad som konstateras i beskrivningen av nuläget är 43 § 2 mom. i lagen om arbetslöshetskassor tvetydigt. Därför föreslås det att bestämmelsen preciseras med avseende på vilken roll å ena sidan arbetslöshetskassans styrelse och å andra sidan kassamötet har vid likvidationsförfarande och upplösning.

I propositionen föreslås det att den senast valda styrelsen ska vidta de åtgärder som hänför sig till inledandet av upplösningen när avsikten är att upplösa kassan av andra orsaker än de som hänför sig till att förbindelser inte har fullgjorts och att det till övriga delar vid likvidationsförfarande och upplösning ska tillämpas andra bestämmelser om likvidation. I praktiken innebär detta att styrelsen t.ex. upprättar bokslut och verksamhetsberättelse och sammankallar kassamötet. Likvidationen upphör i situationer med frivillig upplösning genom beslut av kassamötet i enlighet med 50 § 1 mom. Dessutom föreslås det i propositionen att den dubbla regleringen slopas i fråga om anmälningsskyldigheten vad gäller försättande i likvidation och utseende av likvidatorer.

I fråga om försättande i likvidation föreslås det också att det föreskrivs om den tid inom vilken kassamötet ska sammankallas när man vid mötet behandlar ett ärende om försättande i likvidation. I kallelsen ska särskilt nämnas vilken betydelse försättandet i likvidation har med avseende på medlemmarnas rätt till dagpenning. På detta sätt säkerställs det att alla medlemmar i kassan får kännedom om att kassan eventuellt försätts i likvidation och att de arbetslösa medlemmarna i kassan inte förlorar sin rätt till dagpenning. Det är värt att notera att det i denna proposition föreslås att arbetslösa medlemmar i en kassa under vissa förutsättningar ska ha rätt att ansluta sig till en annan kassa inom en månad från försättandet i likvidation.

2.8 Fastställande av arbetslöshetskassornas finansieringsandelar

I propositionen föreslås det en ändring av nuvarande praxis enligt vilken Finansinspektionen gör en framställning till social- och hälsovårdsministeriet om fastställande av finansieringsandelarna och om att finansieringsandelar undantagsvis ska betalas till en arbetslöshetskassa med färre än 8 000 medlemmar.

I fortsättningen ska arbetslöshetskassan för varje kalenderår senast vid utgången av april följande år till social- och hälsovårdsministeriet lämna in en ansökan om de finansieringsandelar som avses i 7 kap. i lagen om arbetslöshetskassor. Till ansökan ska fogas arbetslöshetskassans styrelses verksamhetsberättelse och bokslutet, revisorernas utlåtande samt övriga utredningar som Finansinspektionen begärt. Enligt förslaget ska social- och hälsovårdsministeriet i fortsättningen fastställa de finansieringsandelar som ska betalas till arbetslöshetskassorna. Ministeriet ska underrätta Sysselsättningsfonden om beslutet om beloppen av de finansieringsandelar som betalas till arbetslöshetskassorna, och fonden ska beakta dessa beslut vid utbetalningen av förskotten till arbetslöshetskassorna på det sätt som föreskrivs i 5 § i statsrådets förordning om verkställighet av lagen om arbetslöshetskassor.

Den nuvarande verksamhetsmodellen, där två myndigheter behandlar samma material, medför inte någon sådan nytta i fråga om beslutens kvalitet och riktighet som skulle kunna motivera det nuvarande förfarandet. Överföringen av behandlingen av ansökningarna till social- och hälsovårdsministeriet ökar ministeriets roll när det gäller att säkerställa att finansieringsandelen är korrekt.

Finansinspektionen är också i fortsättningen enligt 10 § i förvaltningslagen skyldig att vid behov lämna uppgifter eller utlåtanden i ärenden som gäller finansieringsandelar även om det inte finns någon uttrycklig bestämmelse om det. Finansinspektionen ska också i olika sammanhang lämna social- och hälsovårdsministeriet sådan information om förmåner som arbetslöshetskassorna betalat vilken ministeriet kan använda som jämförelseuppgifter vid beslut om finansieringsandelar.

2.9 Utjämning av medlemsavgifter

De centrala arbetsmarknadsorganisationerna föreslog i juni 2019 för statsmakten att utjämningen av medlemsavgiften ska slopas. Förslaget ingår i en mer omfattande helhet som föreslagits av arbetsmarknadsorganisationerna och vars syfte är att främja en bättre anpassning av systemet med utkomstskydd för arbetslösa till konjunkturerna och beredskap för ekonomiska hot genom att stärka Sysselsättningsfondens konjunkturbuffert. Arbetsmarknadsorganisationernas övriga förslag som ingick i den nämnda helheten har föreslagits bli genomförda genom regeringens proposition RP 41/2019 rd, som också gäller arbetslöshetsförsäkringspremiernas storlek för 2020. Som en del av reformen av lagen om arbetslöshetskassor föreslås det i denna proposition att arbetsmarknadsorganisationernas förslag att upphäva bestämmelsen om utjämning av medlemsavgiften genomförs.

I och med ändringen kommer Sysselsättningsfonden inte längre årligen inom de i lagen angivna gränserna att besluta om betalning av utjämning av medlemsavgiften, och om det beslutas att utjämning ska betalas, om det belopp av intäkterna från arbetsgivarnas och löntagarnas arbetslöshetsförsäkringspremier som används för utjämning av arbetslöshetskassornas medlemsavgifter. Genom ändringen stärks syftet med användningen av intäkterna från arbetslöshetsförsäkringspremierna så att det uttryckligen gäller de förmåner som avses i 1 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998).

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

I denna proposition föreslås det att eventuella återstående medel efter det att en arbetslöshetskassa upplösts eller försatts i konkurs och efter det att skulderna och andra förbindelser har fullgjorts ska överföras till Sysselsättningsfonden och att medlen ska användas till finansiering av arbetslöshetskassornas utgifter för förtjänstskydd.

En genomsnittlig kassas medel uppgår till ca 21 miljoner euro och skulderna till ca 6 miljoner euro (2017). Sysselsättningsfonden samlar in cirka 3 miljarder euro i arbetslöshetsförsäkringspremier per år. Om en genomsnittlig kassa upplöses och dess medel redovisas till Sysselsättningsfonden, kan arbetslöshetsförsäkringspremierna under ett år minskas med 15 miljoner euro, vilket är ca 0,5 % av det årliga inflödet av arbetslöshetsförsäkringspremier.

I kalkylerna har man utgått från antagandet att löntagares och arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringspremier sammanlagt utgör i genomsnitt 3,50 procent av lönen. Då kan försäkringspremien sänkas med 0,018 procentenheter när medlen har överförts till Sysselsättningsfonden, om medlen används under ett år direkt till att minska försäkringspremien.

3.2 Konsekvenser för myndigheterna

Kraven på arbetslöshetskassornas förvaltning fastställs för närvarande i Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar som gäller arbetslöshetskassor. I propositionen föreslås det att förvaltningskraven lyfts upp på lagnivå, vilket innebär att detta inte medför några nya krav eller uppgifter för arbetslöshetskassorna.

Syftet med preciseringen av behörighetsvillkoren och uppgifterna för en arbetslöshetskassas styrelse och ansvariga funktionär är att på lagnivå ta in de förfaranden som kassorna för närvarande iakttar. Med anledning av de behörighetsvillkor för arbetslöshetskassornas styrelser och ansvariga funktionärer som föreslås ingå i lagen behöver det inte nödvändigtvis göras omedelbara ändringar i arbetslöshetskassornas ledning, eftersom de föreslagna bestämmelserna ska tillämpas så att behörighetsvillkoren för kassans ledning ska iakttas i fråga om den styrelse och ansvariga funktionär som följer efter lagens ikraftträdande, dock senast två år efter lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna om arbetslöshetskassans lednings uppgifter och verksamhet ska däremot tillämpas från och med lagens ikraftträdande, men eftersom förfarandena i stor utsträckning motsvarar nuvarande praxis, bedöms det att de föreslagna bestämmelserna inte kommer att medföra några ändringar i verksamheten för arbetslöshetskassornas ledning.

Bestämmelser om överlåtelse av arbetslöshetskassornas medel vid upplösning och konkurs ska i fortsättningen utfärdas i lag. Därför kan det i fortsättningen inte längre bestämmas om överlåtelsen i kassans stadgar. På grund av det som sägs ovan och eftersom bestämmelsen om kassans stadgar också i övrigt preciseras, bör kassornas stadgar ändras så att de överensstämmer med den föreslagna lagen, t.ex. när kassan nästa gång ansöker om fastställelse av sina stadgeändringar hos Finansinspektionen.

I fortsättningen, då arbetslöshetskassan för varje kalenderår ska lämna in en ansökan om de finansieringsandelar som avses i 7 kap. i lagen om arbetslöshetskassor till social- och hälso-

vårdsministeriet, och inte till Finansinspektionen såsom tidigare, påskyndar det förfarandet jämfört med nuläget och minskar det extra arbetet. Dessutom medför ändringen att Finansinspektionens resurser frigörs för övervakning av arbetslöshetskassorna.

Revideringen av bestämmelserna om försättande i likvidation anses påverka arbetslöshetskassornas arbetsmängd endast marginellt på grund av att försättandet i likvidation anses vara relativt sällsynt.

3.3 Konsekvenser för medborgarna

Syftet med propositionen är att förbättra ställningen för arbetslöshetskassornas arbetslösa medlemmar vid kassans likvidationsförfarande samt vid dess upplösning och konkurs, eftersom en arbetslös medlem av kassan enligt den gällande lagen inte kan ansluta sig till en annan kassa i ovannämnda situationer. Dessutom får också andra än arbetslösa medlemmar av kassan med större säkerhet information om det kassamöte där man behandlar ärendet om försättande av kassan i likvidation.

Situationen för medlemmarna i kassan förbättras också genom att de medel som eventuellt återstår efter upplösning och konkurs används till att finansiera förtjänstskyddet. Det kan också anses att bl.a. preciseringen av bestämmelserna om uppgifterna och behörigheten för kassans ledning stärker medlemmarnas uppfattning om att arbetslöshetskassans ledning består av personer vars kompetens är tillräcklig för att trygga arbetslöshetskassans verksamhet.

I och med bestämmelserna om beslut som ska meddelas om medlemskap i kassan kan den som ansöker om medlemskap i kassan eller den som redan är medlem i kassan bättre förutse när beslutet kan meddelas och att det vid behov kan sökas ändring i beslutet. Dessutom förtydligar ändringen av bestämmelserna om uteslutning ur kassa möjligheterna till uteslutning och gör bestämmelserna mer förutsägbara.

4 Beredningen av propositionen

Regeringens proposition har beretts i samarbete med de centrala arbetsmarknadsorganisationerna och Företagarna i Finland rf utifrån Finansinspektionens initiativ. I detta sammanhang har de förslag i Finansinspektionens initiativ som bedömdes som de viktigaste genomförts. I propositionen har man dessutom tagit in det förslag om slopande av utjämningen av medlemsavgiften som ingick i arbetsmarknadsorganisationernas förslag till statsmakten om fastställande av Sysselsättningsfondens konjunkturbuffert. Till denna del har regeringens proposition också beretts i samarbete med de centrala arbetsmarknadsorganisationerna och Företagarna i Finland rf.

Social- och hälsovårdsministeriet ordnade ett diskussionsmöte om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om arbetslöshetskassor fredagen den 8 november 2019. Vid diskussionsmötet behandlades också ett separat initiativ från Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf som gällde en höjning av den nedre gränsen för antalet medlemmar i en arbetslöshetskassa. Kallelsen till diskussionsmötet skickades till följande aktörer: Akava, Finlands näringsliv rf, KT Kommunarbetsgivarna, FFC, STTK rf, Företagarna i Finland rf, Finansinspektionen, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf, Ammattiharjoittajien ja Yrittäjien Työttömyyskassa, Erityisalojen Toimihenkilöiden Työttömyyskassa, Erityiskoulutettujen Työttömyyskassa Erko, JATTK-työttömyyskassa, Julkis- ja yksityisalojen työttömyyskassa - Offentliga och privata sektorns arbetslöshetskassa, Julkisten ja hy-

vinvointialojen työttömyyskassa, Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO, Kuljetusalan Työttömyyskassa, Lääkärien työttömyyskassa, Lakimiesten Työttömyyskassa, Myynnin ja Markkinoinnin Ammattilaisten Työttömyyskassa, Opettajien Työttömyyskassa, Palvelualojen Työttömyyskassa, Paperityöväen Työttömyyskassa, Posti- ja Logistiikka-alan Työttömyyskassa, Rakennusalan työttömyyskassa, Sähköalojen Työttömyyskassa, Suomen Elintarviketyöläisten Työttömyyskassa, Suomen Yrittäjien Työttömyyskassa, Super työttömyyskassa, Teollisuuden työttömyyskassa, Terveysthuoltoalan Työttömyyskassa, Työttömyyskassa Finka, Työttömyyskassa Pro, Työttömyyskassa Statia och Yleinen työttömyyskassa YTK.

Dessutom lämnade följande aktörer ett skriftligt utlåtande: Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa, Lakimiesten Työttömyyskassa, Lääkärien työttömyyskassa, Suomen Elintarviketyöläisten Työttömyyskassa, Suomen Yrittäjien Työttömyyskassa, Företagarna i Finland rf, Teollisuuden työttömyyskassa, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf och Yleinen työttömyyskassa YTK.

Vid diskussionsmötet och i de skriftliga utlåtandena ansågs propositionens mål allmänt vara bra och värda att understödja. Propositionen konstaterades förbättra rättssäkerheten för kassans medlemmar och öka transparensen i kassornas verksamhet.

Arbetslöshetskassorna Suomen Elintarviketyöläisten Työttömyyskassa, Rakennusalan työttömyyskassa, Teollisuuden työttömyyskassa och Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa motsatte sig det i propositionen föreslagna upphävandet av paragrafen om utjämning av medlemsavgiften. Det föreslogs också att det skulle skapas ett system för att ersätta systemet för utjämning av medlemsavgiften.

I propositionen beslöt man dock att upphäva 19 a § om utjämning av medlemsavgiften. Den nuvarande bestämmelsen förpliktar inte Sysselsättningsfonden att betala en utjämningsavgift årligen, utan Sysselsättningsfonden kan besluta att den inte riktar intäkterna av arbetslöshetsförsäkringspremierna till utjämning av medlemsavgifterna.

Suomen Yrittäjien Työttömyyskassa och Företagarna i Finland motsatte sig att en upplöst arbetslöshetskassas medel överläts till Sysselsättningsfonden. Suomen Yrittäjien Työttömyyskassa, Företagarna i Finland och Arbetslöshetskassornas Samorganisation lyfte fram att Sysselsättningsfonden finansierar löntagarnas utgifter för förtjänstskydd, men inte företagarnas utgifter för förtjänstskydd. Med stöd av den föreslagna 50 a § överförs alltså företagares medlemsavgiftsmedel till löntagarnas utgifter för förtjänstskydd.

I propositionen beslöt man sig också för att föreslå att en upplöst företagarkassas medel ska överlätas till Sysselsättningsfonden, men grunderna för 50 a § preciserades till denna del. Avsikten är dock att företagarkassornas ställning med avseende på systemet med utkomstskydd för arbetslösa som helhet samt företagarnas socialförsäkring i fortsättningen ska granskas separat som en del av den fortsatta reformen av lagen om arbetslöshetskassor och i samband med totalreformen av den sociala tryggheten.

Justitieministeriets enhet för utveckling av lagstiftningen och laggranskning föreslog en precisering av 11 a § om behörigheten för styrelsemedlemmar och den ansvariga funktionären vid en arbetslöshetskassa. Den föreslagna preciseringen gällde användningen av sakkunnigas expertis vid bedömningen av styrelsens kompetens. Paragrafen motsvarar till sin ordalydelse regleringen vid andra inrättningar som verkställer socialförsäkring. Eftersom avsikten med propositionen är att förenhetliga regleringen till denna del, har man i propositionen beslutat sig för att föreslå en motsvarande formulering som i den övriga lagstiftningen. Om regleringen vid de

RP 14/2020 rd

inrättningar som verkställer socialförsäkringen revideras senare, kan också ordalydelsen i denna paragraf vid behov ses över. Till övriga delar har laggranskningens kommentarer beaktats i propositionen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

2 §. Bildande av arbetslöshetskassa. Det föreslås att punkt 13 i paragrafens 2 mom. stryks. Enligt den punkten ska det i arbetslöshetskassans stadgar nämnas hur kassans medel ska användas om kassan upplöses. Syftet med denna proposition är att på lagnivå föreskriva om vad kassans medel ska användas till efter det att kassan har upplösts eller försatts i konkurs. Bestämmelser om detta föreslås i den nya 50 a § i lagen om arbetslöshetskassor.

Dessutom föreslås det att 5 punkten och 12 punkten, som hänför sig till kassans utjämningsfond, stryks i 2 mom. Bestämmelser om dessa krav finns redan på lagnivå, vilket innebär att det inte är nödvändigt att nämna samma sak i kassans stadgar. Med anledning av ändringarna föreslås det tekniska ändringar även i 2 mom. 10 och 11 punkten.

3 §. Villkor för medlemskap. Det föreslås att den i 1 mom. föreskrivna rätten för arbetslösa att bli medlemmar i en arbetslöshetskassa utvidgas. Enligt förslaget ska en arbetslös person kunna bli medlem i en annan arbetslöshetskassa, om den arbetslöshetskassa där han eller hon är medlem försätts i likvidation, upplöses eller försätts i konkurs. Förslaget tryggar rätten till inkomstrelaterad dagpenning för en arbetslös medlem i en kassa som försatts i likvidation, som upplösts eller som försatts i konkurs.

När en arbetslös person ansluter sig till en kassa ska han eller hon uppfylla villkoren för medlemskap i kassan i fråga om ett yrke eller en bransch som omfattas av kassans verksamhet. En person som tidigare varit försäkrad i en löntagarkassa kan inte heller ansluta sig till en företagar-kassa eller tvärtom. En person kan inte heller t.ex. samtidigt vara medlem i en annan kassa, dvs. han eller hon borde ha utträtt ur en kassa som försatts i likvidation eller konkurs eller som upplösts. Å andra sidan har inträde i en annan kassa ansetts innebära utträde ur en tidigare kassa.

Vid ett kassamöte fattas med stöd av 43 § 1 och 2 mom. i lagen om arbetslöshetskassor beslut om att kassan ska försättas i likvidation. Kassamötet fattar dessutom med stöd av 50 § 1 mom. i lagen om arbetslöshetskassor beslut om upplösning av kassan efter likvidationsförfarandet. Kassans konkurs börjar från den tidpunkt då domstolen genom sitt beslut försätter kassan i konkurs. Bestämmelser om en kassas konkurs finns i 52 § i lagen om arbetslöshetskassor.

Enligt 5 kap. 5 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska, om en medlem av en löntagarkassa efter att ha utträtt ur kassan inom en månad ansluter sig till en annan löntagarkassa, den tid som han eller hon har varit i arbete som kassamedlem och försäkrad i föregående kassa räknas honom eller henne till godo. Med avseende på helheten och tydligheten i fråga om utkomstskyddssystemet tillämpas samma tid på en månad också när en arbetslös person inträder i en arbetslöshetskassa i samband med att den föregående kassan försatts i likvidation, upplösts eller försatts i konkurs. I praktiken innebär detta att det till en person betalas inkomstrelaterad dagpenning av samma storlek och att dagpenningsperiodens maximala betalningstid inte börjar från början på grund av inträdet i kassan. Tidsfristen på en månad för att som arbetslös inträda i en annan arbetslöshetskassa börjar den dag då kassamötet fattar ett beslut om att kassan ska försättas i likvidation och att den ska upplösas. I en konkurssituation börjar tidsfristen på en månad löpa från den tidpunkt då domstolen genom sitt beslut försätter kassan i konkurs. En bestämmelse om detta finns i paragrafens nya 9 mom.

I propositionen föreslås att det till 8 mom. fogas ett krav på att sökanden på begäran ska meddelas ett överklagbart beslut om medlemskap i kassan. Rätten att begära ett överklagbart beslut gäller situationer där medlemskapet har avgjorts som sådant i enlighet med ansökan. Den föreslagna ändringen motsvarar i praktiken det nuvarande förfarandet där arbetslöshetskassorna i praktiken inte alltid meddelar godkännande beslut, utan utgångspunkten är att det informeras om att medlemskapet inleds och att beslutet endast meddelas på begäran av medlemmen. Genom tillägget utvidgas rätten för en försäkrad på lagnivå att få ett överklagbart beslut och dessutom klargörs rättsläget.

En förutsättning för medlemskap i kassan är att en arbetstagare eller företagare som hör till kassans verksamhetsområde skriftligen ansöker om medlemskap i kassan. Den dag då medlemskapet började är dagen då en skriftlig medlemsansökan kommer in, förutsatt att personen betalar medlemsavgiften från och med denna tidpunkt på det sätt som bestäms i stadgarna. Om medlemsavgiften betalas från en tidpunkt som infaller senare än den dag då ansökan om medlemskap kom in, kan medlemskapet i arbetslöshetskassan börja först från och med den dag då medlemsavgiften betalades.

Om beslut om medlemskap inte har meddelats, kan kassan fatta ett beslut om medlemskap eller på eget initiativ ändra avgörandet om medlemskap i sådana situationer där kassan senare utan behandling av en separat förmånsansökan upptäcker att beslutet om godkännande som medlem bör ändras. Om ett beslut om medlemskap har meddelats, ska förfarandet vara förenligt med bestämmelserna om rättelse och undanröjande av beslutet. Om kassan i samband med en förmånsansökan upptäcker att ett avgörande om godkännande av medlemskap, om vilket endast en anmälan har skickats till medlemmen, bör ändras, kan kassan när den meddelar förmånsbeslutet vid behov ändra avgörandet om medlemskap. Det finns naturligtvis möjlighet att söka ändring i ett avgörande i ett medlemskapsärende i samband med ett förmånsbeslut.

De ovan nämnda situationerna där kassan har behov av att på eget initiativ ändra ett avgörande som gäller medlemskap antingen genom att meddela ett överklagbart beslut eller ändra ett avgörande som gäller medlemskap i samband med ett överklagbart förmånsbeslut är till exempel sådana situationer där en person när han eller hon ansökte om medlemskap i en företagarkassa och blev medlem i kassan har arbetat i löntagaruppgifter eller tidpunkten då medlemskapet började är felaktig t.ex. av den orsaken att det senare har framgått att anställningsförhållandet inte har varit i kraft.

När kassan fattar ett beslut som ändrar medlemskapet i ett ärende där endast ett meddelande om godkännande av medlemskapet tidigare har skickats till medlemmen, ska kassan när den fattar beslutet beakta t.ex. hur länge medlemmen har varit berättigad att lita på kassans meddelande om godkännande som medlem och detaljerna kring detta samt hur det fungerar om det finns ett skriftligt beslut i stället för ett meddelande. Detta innebär inte att ett felaktigt beslut om försäkring förblir i kraft, utan genom detta betonas arbetslöshetskassans skyldighet att motivera beslutet och också att se till att personen får information innan beslutet meddelas. Samtidigt ska arbetslöshetskassan se till att det i dessa situationer inte längre intjänas någon ny förmån som ska återkrävas för den tid då arbetslöshetskassan redan har känt till orsaken till att ett ärende som gäller medlemskap ska ändras.

4 §. Anmärkning, varning och uteslutning ur kassa. I 1 mom. nämns det att en arbetslöshetskassas styrelse efter att ha hört kassamedlem kan ge honom anmärkning eller varning eller utesluta honom, om han vägrar att iaktta av kassans styrelse meddelade föreskrifter. Det föreslås att detta stryks. Genom den föreslagna ändringen förbättras rättssäkerheten för kassans medlemmar. I praktiken har denna grund för uteslutning för närvarande inte använts.

Det föreslås att de situationer som gäller ändringssökande och som nämns i 4 mom. utvidgas på lagnivå. Det föreslås i paragrafen en bestämmelse om att ändring får sökas även i ett beslut genom vilket kassan har godkänt medlemskap i kassan. Vid sökande av ändring i ett beslut som gäller medlemskap tillämpas bestämmelserna om ändringssökande i 12 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa i sin helhet. De ökade möjligheterna att söka ändring beror på en ändring i 3 § 8 mom., enligt vilken sökanden ska meddelas ett överklagbart beslut om medlemskap i kassan.

4 kap. Arbetslöshetskassas ledning och delegation

Rubriken för kapitlet föreslås bli ändrad så att den motsvarar kapitlets innehåll.

11 §. Arbetslöshetskassas styrelse. Det föreslås att paragrafen ändras så att behörighetsvillkoren för styrelsemedlemmar och suppleanter stryks i paragrafen, eftersom det föreslås bestämmelser om behörighetsvillkoren i en ny 11 a §.

De nuvarande bestämmelserna förutsätter att en medlem i kassan som fyllt 18 år kan väljas till medlem och suppleant i kassans styrelse. I den nya 11 a § förutsätts inte att alla styrelsemedlemmar eller suppleanter är medlemmar i kassan. Slopandet av kravet på medlemskap i kassan för en del av de personer som väljs till styrelsen möjliggör en mångsidigare styrelsebas än för närvarande. Slopandet av kravet på medlemskap hindrar inte heller i fortsättningen att enbart medlemmar i kassan väljs till styrelsen, utan det ger möjlighet att komplettera styrelsens kompetens också genom sakkännedom utanför kassans medlemmar. Mer omfattande bestämmelser om omyndighetens konsekvenser än för närvarande finns i 2 mom. i den nya 11 a §.

Samtidigt föreslås det i paragrafen en bestämmelse enligt vilken en ansvarig funktionär eller någon annan som är anställd hos kassan inte samtidigt kan vara styrelsemedlem eller suppleant.

Arbetslöshetskassans styrelse svarar för arbetslöshetskassans interna kontroll och för ordnandet av tillsynen. Tillsynsskyldigheten gäller kassans verksamhet och kassans övriga ledning. Genom ändringen förhindras en situation där den ansvariga funktionären eller någon annan anställd hos kassan övervakar eller utvärderar sin egen verksamhet.

Den föreslagna ändringen gäller också suppleanter i styrelsen, eftersom en suppleant i styrelsen har samma rättigheter och skyldigheter som en styrelsemedlem när han eller hon är verksam i styrelsen i stället för en styrelsemedlem.

11 a §. Behörighet för styrelsemedlemmar och den ansvariga funktionären vid en arbetslöshetskassa. Denna paragraf är ny. I paragrafen föreskrivs om behörighetsvillkoren för styrelsemedlemmar och den ansvariga funktionären vid en arbetslöshetskassa. Arbetslöshetskassan svarar för att styrelsemedlemmarna och suppleanterna samt den ansvariga funktionären uppfyller de krav som anges i paragrafen när de väljs och utför sina uppgifter. Kassan kan vid behov ordna utbildning för styrelsemedlemmar och den ansvariga funktionären för att de ska uppfylla behörighetsvillkoren.

Enligt 1 mom. ska en styrelsemedlem och den ansvariga funktionären vid en arbetslöshetskassa ha gott anseende. En sådan person kan inte anses ha gott anseende, om hans eller hennes tidigare verksamhet, t.ex. att han eller hon har dömts för betydande ekonomiska brott, visar att han eller hon är uppenbart olämplig att vara styrelsemedlem eller ansvarig funktionär vid en arbetslöshetskassa.

Av kassans ledning förutsätts det också kännedom om arbetslöshetsförsäkringsverksamheten. Med kassans ledning avses både en styrelsemedlem och den ansvariga funktionären, i praktiken en kassadirektör. Med kännedom om arbetslöshetsförsäkringsverksamhet avses i synnerhet kunskap och kännedom om förmånslagar som är väsentliga med avseende på arbetslöshetsförsäkringsverksamheten samt om bestämmelser som hänför sig till skötseln av offentliga uppdrag och författningar som hänför sig till ändringssökande. Vid bedömningen av förtroendet med arbetslöshetsförsäkringsverksamhet beaktas till exempel personens utbildning samt tidigare arbetskarriär och arbetsuppgifter, i fråga om den ansvariga funktionären särskilt arbete i sådana arbetsuppgifter som hänför sig till systemet med utkomstskydd för arbetslösa. Det ska dock inte krävas någon viss utbildningsbakgrund eller utbildningsnivå. Det föreslås att den yrkeskompetens och erfarenhet som behövs för uppgiften ska anpassas till arten och omfattningen av arbetslöshetskassans verksamhet. Oberoende av arten och omfattningen av arbetslöshetskassans verksamhet ska arbetslöshetskassan i sin tjänst ha sådant kunnande att den kan ordna den service och rådgivning som medlemmarna behöver i fråga om medlemskapsärenden och behandlingen av ansökningar om arbetslöshetsförmåner. Arbetslöshetskassan kan av en utomstående serviceproducent skaffa sådan kompetens som kompletterar den egna kompetensen. Den ansvariga funktionären, dvs. i praktiken kassadirektören, ska ha sådan med beaktande av arten och omfattningen av arbetslöshetskassans verksamhet tillräcklig erfarenhet att han eller hon kan svara för ordnandet av dessa uppgifter i anslutning till skötseln av den offentliga uppgiften för arbetslöshetskassans medlemmar och att han eller hon kan svara för att arbetslöshetskassans styrelse får tillgång till de uppgifter som den behöver för beslutsfattande och tillsyn över arbetslöshetskassan och dess verksamhet. För styrelsemedlemmarna kan det vid behov ordnas utbildning i en ämneslighet som hänför sig till arbetslöshetsförsäkringsverksamheten i början av och under styrelsens mandatperiod.

Om kassans ledning inte själv har behövlig yrkeskompetens och erfarenhet i ett visst ärende som hänför sig till skötseln av arbetslöshetskassan, kan kassans ledning anställa utomstående sakkunniga som enligt förslaget ska ha behövlig yrkeskompetens och erfarenhet i skötseln av arbetslöshetskassan. Arbetslöshetskassan kan också köpa behövliga tjänster som hjälp vid skötseln av arbetslöshetskassans verksamhet. Att anställa utomstående sakkunniga eller köpa sakkunnigtjänster innebär inte att kraven på styrelsemedlemmarnas och den ansvariga funktionärens yrkeskompetens och erfarenhet helt kan ersättas med sakkunniga. Möjligheten att anställa personer eller köpa tjänster för skötseln av verksamheten innebär inte heller att ansvaret för kassans ledning kan överföras på sakkunniga. De sakkunniga samarbetar med kassans ledning och bildar inte något separat eller parallellt organ till kassans ledning. Arbetslöshetskassan svarar fortfarande för att kassans ledning ensam eller tillsammans med sakkunniga uppfyller de behörighetsvillkor som förutsätts i paragrafen.

I den föreslagna bestämmelsen förutsätts det också att det i en arbetslöshetskassas styrelse ska finnas kännedom om placeringsverksamheten. Med bestämmelsen avses att minst en styrelsemedlem ska ha sådan kännedom om placeringsverksamheten som uppfyller kravet. Den kännedom om placeringsverksamheten som krävs ska bedömas i förhållande till kassans verksamhet och omfattning. Styrelsen kan anlita utomstående sakkunniga också för att komplettera kravet på placeringsverksamhet.

I 2 mom. föreskrivs det att en styrelsemedlem eller den ansvariga funktionären inte kan vara omyndig, ha försatts i konkurs eller meddelats näringsförbud. Enligt 2 § i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) är omyndig enligt lagen den som inte har fyllt 18 år och den som har fyllt 18 år men förklarats omyndig. Den omyndiges ekonomiska och andra angelägenheter sköts av en intressebevakare.

I 4 kap. 13 § i konkurslagen (120/2004) föreskrivs det om begränsningar av gäldenärens behörighet. I paragrafen anges det att om en konkursgäldenärs behörighet att sköta befattningar eller uppdrag har begränsats någon annanstans i lagstiftningen, gäller begränsningen från det att konkursen har börjat till dess att boförteckningen har bestyrkts. Om inte något annat föreskrivs, är begränsningarna dock i kraft högst fyra månader från det att konkursen har börjat.

Bestämmelser om näringsförbud finns i lagen om näringsförbud (1059/1985). Näringsförbud kan meddelas i syfte att förhindra att otillbörlig och skadlig rörelse drivs samt för att bevara förtroendet för näringsverksamheten. Enligt 4 § 3 punkten får den som meddelats näringsförbud inte vara styrelsemedlem, suppleant eller verkställande direktör eller ha annan därmed jämförbar ställning i ett samfund eller en stiftelse.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att minst en styrelsemedlem och den ansvariga funktionären ska vara bosatt i en EES-stat. Enligt 12 § 3 mom. i lagen om arbetslöshetskassor ska minst en av de personer som nämns i 3 mom., dvs. en styrelsemedlem eller en person som ensam eller tillsammans med någon annan har rätt att skriva kassans namn, vara bosatt i Finland. Kravet på bostadsort kan anses vara en förutsättning för behörighet och därför flyttas bestämmelsen till den nya 11 a §. Samtidigt utvidgas kravet på bostadsort till att gälla EES-staterna för att bestämmelsen ska överensstämma med den övriga kassa- och bolagsrättsliga regleringen. Bestämmelsen ska också gälla minst en styrelsemedlem och den ansvariga funktionären.

I 4 mom. föreskrivs det att samma behörighetsvillkor ska tillämpas också på suppleanter i styrelsen. Eftersom en suppleant har samma rättigheter och skyldigheter som en styrelsemedlem när han eller hon är verksam i styrelsen i stället för en styrelsemedlem, ska han eller hon också uppfylla samma behörighetsvillkor som den ordinarie medlemmen. Också ställföreträdaren för den ansvarige funktionären ska uppfylla behörighetsvillkoren i paragrafen.

12 §. Styrelsens uppgifter och verksamhet. Paragrafen motsvarar till sitt sakinnehåll i huvudsak den gällande paragrafen. I 1 mom. preciseras beskrivningen av uppgifterna för kassans styrelse så att kassans uppgift är att sörja för kassans förvaltning och att dess verksamhet ordnas på behörigt sätt. Till paragrafen fogas en bestämmelse om att kassans styrelse ska välja en ansvarig funktionär. Tillägget motsvarar det gällande nuläget.

I 2 mom. föreskrivs det om möjligheten enligt 1 mom. att i kassans stadgar bestämma vilka styrelseuppgifter och i vilken omfattning dessa uppgifter kan anförtros en eller flera styrelsemedlemmar eller andra sådana funktionärer anställda vid kassan som inte hör till styrelsen. Det föreslås att det till 2 mom. fogas en bestämmelse om att de uppgifter som nämns i 1 mom. eller de allmänna förvaltningsuppgifter som styrelsen svarar för inte kan anförtros en funktionär vid kassan med stöd av kassans stadgar. Genom tilläggen betonas kassans styrelses roll i tillsynen över kassans verksamhet.

För att göra lagen mera konsekvent föreslås det att den sista meningen i 3 mom. stryks, enligt vilken minst en person som avses i detta moment ska vara bosatt i Finland. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för kassans ledning finns i den nya 11 a §, enligt vars 3 mom. minst en styrelsemedlem och den ansvariga funktionären ska vara bosatta i en EES-stat.

12 a §. Allmänna krav på förvaltningen. I paragrafen föreskrivs det om de allmänna kraven på arbetslöshetskassans förvaltning samt kompletteras de nuvarande bestämmelserna om intern kontroll och riskhantering.

Enligt 1 mom. ska arbetslöshetskassan ha ett fungerande förvaltningssystem som är tillräckligt med hänsyn till arten och omfattningen av kassans verksamhet. Vid bedömningen av verksamhetens art och omfattning framhävs arten och omfattningen av de risker som hänför sig till verksamheten samt antalet personer som är försäkrade i kassan. Ett fungerande förvaltningssystem har till uppgift att möjliggöra ledningen av kassans verksamhet i enlighet med principerna för god förvaltning i förvaltningslagen. Ett fungerande förvaltningssystem förutsätter dessutom att de uppgifter, den beslutanderätt och det ansvar som ingår i kassans organisationsstruktur har definierats, fördelats och avskiljts från varandra på behörigt sätt och att informationsgången fungerar. Om det på grund av arbetslöshetskassans storlek inte till följd av förvaltningskostnadernas effekter är ändamålsenligt att ordna t.ex. en separat oberoende intern revision som rapporterar direkt till styrelsen, ska arbetslöshetskassans styrelse särskilt se till att den interna revisionen genomförs. Man bör sträva efter att definiera kassans arbetsfördelning och uppgiftsbeskrivningar t.ex. så att en person inte utan tillbörlig övervakning sköter samma åtgärder genom hela behandlingskedjan för medlemskap och förmåner. Det ska också fästas vikt vid fastställandet av ansvarsförhållandena, om kassans ledning i sitt arbete anlitar rådgivare.

Arbetslöshetskassan ska ha en kontinuitetsplan som godkänts av kassans styrelse. Genom kontinuitetsplanen strävar kassan efter att förbereda sig för de hot som är viktigast med avseende på kassan så att den kan fortsätta sin verksamhet med så små förluster som möjligt, även om kassans verksamhet av någon anledning skulle störas. För att säkerställa verksamhetens kontinuitet ska kassan bl.a. ha tillräckliga tillsynsåtgärder som gäller informationssäkerhet och annan säkerhet.

Arbetslöshetskassan ska också ha skriftliga verksamhetsprinciper som godkänts av styrelsen åtminstone inom följande delområden som hör till förvaltningssystemet: intern kontroll, riskhanteringssystem, ordnande av intern revision och ersättning. Om kassan har för avsikt att lägga ut sina funktioner på entreprenad, ska det också utarbetas skriftliga verksamhetsprinciper för vilken praxis som ska tillämpas när funktioner läggs ut på entreprenad. Kassans styrelse har alltid det slutliga ansvaret för att principerna iakttas.

Det ska finnas skriftliga verksamhetsprinciper som godkänts av styrelsen för den interna kontrollen av en arbetslöshetskassa. Kassans interna kontroll gäller behandlingen av förmånsansökningar, kassans bokföring, förvaltning, ekonomi och andra centrala funktioner. Den interna kontrollen ska stå i rätt proportion till de risker som kan uppstå i varje funktion. Kassans ledning ska minst en gång om året informeras om resultaten av den interna kontrollen. Arbetslöshetskassans styrelse har det övergripande ansvaret för ordnandet av den interna kontrollen.

Arbetslöshetskassan ska ha ett av styrelsen godkänt riskhanteringssystem. Med riskhantering avses strategier, processer och rapporteringsförfaranden för att identifiera, mäta, följa upp och hantera olika risker för kassan. Vid riskhanteringen ska alla betydande interna och externa risker som påverkar kassans verksamhet beaktas. I synnerhet riskhanteringssystemet ska täcka de risker som hänför sig till behandlingen av förmånsansökningar, informationssystemen, personalen, soliditeten och likviditeten.

Det föreslås att det i 1 mom. tas in en bestämmelse om ordnandet av den interna revisionen. För närvarande har Finansinspektionen rekommenderat att arbetslöshetskassan ska ha tillräckliga rapporteringsförfaranden och andra förfaranden för intern revision. Den interna revisionen ska ha till uppgift att följa upp och bedöma om arbetslöshetskassans interna kontroll och övriga förvaltning är tillräcklig och effektiv. Vid behov kan uppgiften läggas ut på entreprenad. Kassan ansvarar för att den interna revisionen är rätt dimensionerad.

Kravet på ersättningssystemet är nytt. Enligt förslaget ska arbetslöshetskassan utarbeta skriftliga verksamhetsprinciper för ersättning som godkänts av styrelsen. Ersättningssystemet ska vara förenligt med syftet med och målen för kassans verksamhet. När beslut fattas om ersättningssystemet ska man särskilt beakta arbetslöshetskassans karaktär som en del av ordnandet av den lagstadgade sociala tryggheten. Ersättningssystemet får inte sporra kassans ledning eller övriga personal till alltför stor risktagning, utan det ska stödja och främja kassans riskhantering och långsiktiga investeringsverksamhet. Om kassan inte har något ersättningssystem, behöver den inte utarbeta skriftliga verksamhetsprinciper för ersättningen. Alternativt kan kassan i sina verksamhetsprinciper konstatera att den inte har något ersättningssystem.

Arbetslöshetskassan ska ha skriftliga verksamhetsprinciper som styrelsen godkänt för att ordna utläggning av funktioner på entreprenad, om kassan har för avsikt att lägga ut sina funktioner på entreprenad. Arbetslöshetskassan ska försäkra sig om att den aktör som sköter den utlagda verksamheten har tillräckliga resurser och tillräcklig yrkesskicklighet, ekonomisk funktionsförmåga och sakkunskap innan beslutet om utläggning fattas. Arbetslöshetskassan ska skapa en ändamålsenlig tillsynsstruktur och tillsynsåtgärder för regelbunden utvärdering och tillsyn av skötseln av de funktioner som kassan lägger ut på entreprenad samt foga tillsynsåtgärderna till kassans normala verksamhet.

Hos Finansinspektionen kvarstår möjligheten enligt gällande lag att meddela närmare föreskrifter om de allmänna förvaltningskrav som nämns i detta moment.

I 2 mom. föreskrivs det om kravet på att arbetslöshetskassans styrelse regelbundet ska utvärdera förvaltningssystemet, kontinuitetsplanen och verksamhetsprinciperna. Utvärderingen ska göras t.ex. en gång om året. I sista hand ansvarar styrelsen för utvärderingarna. Utvärderingen kan göras t.ex. av kassans interna revision eller av en oberoende värderare utanför kassan. Den interna revisionen kan emellertid inte utvärdera sin egen verksamhet, vilket innebär att arbetslöshetskassans styrelse ska svara för utvärderingen av den interna revisionen.

12 b §. *Den ansvariga funktionärens uppgifter och verksamhet.* Denna paragraf är ny. I praktiken motsvarar denna nya paragraf nuvarande praxis vid arbetslöshetskassorna och avsikten med paragrafen är att lyfta denna praxis till lagnivå. I 1 mom. föreskrivs det om den ansvariga funktionärens uppgifter och verksamhet vid kassan. Denna ansvariga funktionär kan t.ex. vara en person som är anställd under beteckningen kassadirektör. Den ansvariga funktionären sköter kassans löpande förvaltning i enlighet med styrelsens anvisningar och föreskrifter. Den ansvariga funktionärens uppgifter har definierats på ett allmänt plan, och avsikten är inte att i bestämmelsen beskriva alla praktiska uppgifter som den ansvariga funktionären har. I 1 mom. föreskrivs det också om den ansvariga funktionärens skyldighet att lämna styrelsen de uppgifter som behövs för skötseln av styrelsens uppgifter. Den ansvariga funktionären ska på eget initiativ lämna den information som krävs till styrelsen. Vid behov bestämmer kassans styrelse vilken information som behövs för att styrelsen ska kunna utföra sina uppgifter.

I 2 mom. föreskrivs det om den ansvariga funktionärens rätt att närvara vid styrelsens möte och att föra talan vid mötet. Att föra talan innebär också rätt att ta initiativ vid ett styrelsemöte. Styrelsen har enligt egen prövning rätt att begränsa den ansvariga funktionärens rätt att närvara vid mötet samt rätten att föra talan. I praktiken är det ofta nödvändigt att den ansvariga funktionären närvar vid styrelsens möte.

19 a §. *Utjämning av medlemsavgifter.* Det föreslås att paragrafen upphävs. I och med ändringen beviljar Sysselsättningsfonden inte längre enskilda arbetslöshetskassor medel för att jämma ut skillnaderna i medlemsavgifterna mellan arbetslöshetskassorna.

24 §. Rätt till andelar. Det föreslås att det krav som gäller Försäkringsinspektionens (för närvarande Finansinspektionen) framställning stryks i 2 mom. Den föreslagna ändringen försnabbar behandlingen av ett ärende och minskar det extra arbetet, eftersom två olika myndigheter i fortsättningen inte behöver behandla samma material.

27 §. Betalning av andelar. Det föreslås att det krav som gäller Försäkringsinspektionens framställning stryks i 1 mom. Besluten om betalning av finansieringsandelar fattas av social- och hälsovårdsministeriet. Den föreslagna ändringen motsvarar den ändring som föreslås i 24 § 2 mom. Dessutom ändras namnet på arbetslöshetsförsäkringsfonden till Sysselsättningsfonden.

43 §. Försättande i likvidation och upplösning. Det föreslås att 2 mom. ändras. Genom ändringen preciseras det förfarande genom vilket arbetslöshetskassan kan upplösas, även om kassan fortfarande förmår fullgöra sina förbindelser. Upplöses en arbetslöshetskassa på någon annan än en i 1 mom. nämnd grund, ska den senast valda styrelsen vidta de åtgärder som hänför sig till inledandet av upplösningen. Åtgärder som hänför sig till inledandet av upplösningen är t.ex. upprättande av bokslut och verksamhetsberättelse samt sammankallande av kassamöte. Bokslutet och verksamhetsberättelsen ska sändas till revisorerna för granskning.

Vid upplösning av kassan iakttas till övriga delar bestämmelserna om kassans likvidation. Således ska beslut om försättande av kassan i likvidation på grundval av frivillig upplösning fattas genom beslut av kassamötet, som sammankallas av styrelsen, varefter likvidationsförfarandet framskrider enligt normalt förfarande.

Det föreslås att den sista meningen i 2 mom. stryks, enligt vilken beslut om försättande i likvidation och val av likvidatorer utan dröjsmål ska meddelas Försäkringsinspektionen. Närmare bestämmelser om försättande i likvidation och om val av likvidatorer finns för närvarande i 45 §. Därför föreslås det att den dubbla regleringen om anmälningsskyldighet slopas.

Det föreslås att det till 3 mom. fogas en bestämmelse om kallelse till det möte som beslutar om att kassan ska försättas i likvidation. Enligt det nya 3 mom. ska kallelse till det möte som beslutar om att kassan ska försättas i likvidation sändas till alla medlemmar i kassan senast två veckor före kassamötet. Det är fråga om en personlig möteskallelse som sänds per post eller elektroniskt till dem som har meddelat sina kontaktuppgifter till arbetslöshetskassan. Till denna del avviker tillkännagivande om möte från tillkännagivande om en normal möteskallelse. Genom bestämmelsen säkerställs det att alla medlemmar i kassan får kännedom om att kassan eventuellt har försatts i likvidation.

I kallelsen ska särskilt nämnas vilken betydelse försättandet i likvidation har med avseende på medlemmarnas rätt till dagpenning. Enligt 3 § 1 mom. har arbetslösa medlemmar i en kassa rätt att ansluta sig till en annan kassa inom en månad från försättandet i likvidation. Genom att sända möteskallelse och informera om att kassan har försatts i likvidation säkerställs det att de arbetslösa medlemmarna i kassan inte förlorar sin rätt till dagpenning, utan att de kan ansluta sig till en annan arbetslöshetskassa, om de så önskar.

50 a §. Överlåtelse av medel vid upplösning av och konkurs för en arbetslöshetskassa. Denna paragraf är ny. I paragrafen föreslås det bestämmelser om överlåtelse av eventuella medel till Sysselsättningsfonden efter det att en arbetslöshetskassa upplösts eller försatts i konkurs och dess skulder och övriga förbindelser har fullgjorts. I lagen om arbetslöshetskassor finns för närvarande inga bestämmelser om hur kassans medel ska användas när kassan upplöses, utan enligt 2 § 2 mom. 13 punkten i lagen om arbetslöshetskassor kan det i arbetslöshetskassans stadgar anges hur kassans medel ska användas om kassan upplöses.

De medel som överförts till Sysselsättningsfonden ska användas till att finansiera förtjänstdelen av arbetslöshetskassornas utgifter för förtjänstskyddet. Eftersom medlemmarna i en kassa som upplösts eller försatts i konkurs kan ansluta sig till vilken kassa som helst när förutsättningarna för medlemskap tillåter det, ska Sysselsättningsfonden använda de medel som överförts till fonden för finansiering av förtjänstskyddet utan att den riktar medel särskilt till de kassor som medlemmarna i den upplösta kassan har anslutit sig till. På detta sätt undviker man en kontinuerlig överföring av medel i en situation där personer eventuellt byter medlemskap i en arbetslöshetskassa flera gånger. Dessutom tryggar detta användningen av dessa medel för betalning av utgifterna för förtjänstskyddet, även om personerna inte ansluter sig till en annan arbetslöshetskassa efter det att kassan upplösts eller försatts i konkurs.

Överlåtelse av medel till Sysselsättningsfonden ska gälla också företagskassor. I enlighet med 23 § 1 mom. i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner Sysselsättningsfonden redovisar genom förmedling av social- och hälsovårdsministeriet av löntagares influtna arbetslöshetsförsäkringspremie till Folkpensionsanstalten för finansiering av grunddagpenningen ett belopp, som i genomsnitt motsvarar beloppet av löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie för arbetstagare som inte hör till arbetslöshetskassorna, dock så att det redovisade beloppet uppgår till högst utgiften för grunddagpenningen. I utgiften för grunddagpenningen ingår också utgiften för arbetslöshetsdagpenning för företagare, varvid också grunddagpenningen för företagare finansieras med intäkterna av arbetslöshetsförsäkringspremierna för löntagare.

Enligt 18 § 6 mom. i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner bestäms procentsatserna för arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringspremie och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie för ett kalenderår i sänder. Sysselsättningsfonden ska senast i augusti lägga fram sitt förslag till premier för året därpå för social- och hälsovårdsministeriet. Denna bestämmelse gör det möjligt att beakta medlen i den kassa som ska upplösas när arbetslöshetsförsäkringspremierna bestäms, och därför föreslås bestämmelsen inte bli ändrad.

2 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I denna proposition föreslås att 24 § 2 mom. och 27 § 1 mom. i lagen om arbetslöshetskassor ändras så att fastställande av arbetslöshetskassornas finansieringsandelar görs enklare. Därför ska 4 § i statsrådets förordning om verkställighet av lagen om arbetslöshetskassor (272/2001) ändras så att arbetslöshetskassan ska för varje kalenderår tillställa social- och hälsovårdsministeriet i stället av Finansinspektionen en ansökan om de finansieringsandelar som avses i 7 kap. i lagen om arbetslöshetskassor. Vidare föreslås att namnet på Försäkringsinspektionens ändras till Finansinspektionen och namnet på arbetslöshetsförsäkringsfonden ändras till Sysselsättningsfonden.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021. Lagens 11 och 11 a § ska tillämpas när en arbetslöshetskassa väljer en ny styrelse, styrelsemedlem eller ansvarig funktionär för kassan, dock så att kassans ledning ska uppfylla de föreslagna kraven senast två år efter lagens ikraftträdande.

Eftersom 19 a §, som gäller utjämning av medlemsavgifter, upphävs den 1 januari 2021, kan Sysselsättningsfonden inte längre utifrån lagändringen bevilja sådan utjämning av medlemsavgiften som avser år 2020. Det är alltid en fas som hänför sig till beredningen av varje budgetförslag att i budgeten reservera medel som ska användas för utjämning av medlemsavgiften under åren innan ändringen träder i kraft, och fondens förvaltningsråd har alltid en lagbaserad möjlighet att besluta att medel inte ska anvisas för detta ändamål.

Lagens 2 § 2 mom. 10 och 11 punkten och 50 a § samt upphävande av 2 § 2 mom. 5, 12, och 13 punkten föreslås gälla till och med 1 april 2020.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 15 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens egendom tryggad. Egendomsskyddet omfattar i princip förutom rätt för en ägare att bestämma över, disponera och använda sin egendom på önskat sätt även rätt att bestämma över den (GrUU 41/2006 rd, s. 2, GrUU 49/2005 rd, s. 2, GrUU 15/2005 rd, s. 2). Om de rättigheter som äganderätten omfattar minskas eller inskränks, ingriper man samtidigt i egendomsskyddet, även om föremålet för äganderätten i och för sig förblir intakt hos innehavaren. (RP 309/1993 rd, s. 66).

Det allmänna ska enligt 22 § i grundlagen se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

Ägarens rättigheter kan begränsas genom lag t.ex. genom olika förbud, begränsningar och skyldigheter som gäller användningen av egendom, förutsatt att bestämmelserna uppfyller de allmänna villkoren för en lag som inskränker en grundläggande rättighet.

Egendomens särskilda karaktär kan beaktas vid bedömningen. Grundlagsutskottet har i dessa sammanhang av hävd utgått från att skyldigheterna och begränsningarna med beaktande av egendomens särskilda karaktär i varje enskilt fall är grundlagsenliga, om de grundar sig på exakta bestämmelser i lag och är skäliga för ägaren (GrUU 37/2004 rd, s. 2, GrUU 36/2004 rd, s. 2—3, GrUU 63/2002 rd, s. 2, GrUU 61/2002 rd, s. 3—4, GrUU 8/2002 rd, s. 3—4, GrUU 34/2000 rd, s. 2, GrUU 4/2000 rd, s. 2).

Bestämmelserna om användning av egendom innebär inte alltid en begränsning av egendomsskyddet. Till exempel lagstiftningen om valfinansiering innehåller bestämmelser om det stödbelopp som kan tas emot av en stödgivare. Genom bestämmelserna begränsas också stödgivarens frihet att bestämma över sin egendom. Grundlagsutskottet anser att en sådan reglering inte innebär en egentlig inskränkning i egendomsskyddet, utan snarare en sådan reglering av användning av egendomen som det finns ett tungt vägande samhälleligt skäl för och som sitter bra i ett modernt demokratiskt system. (GrUB 3/2010 rd, s. 5—6, GrUB 2/2009 rd, s. 5).

Enligt grundlagsutskottets praxis har lagstiftaren med avseende på egendomsskyddet som regel större rörelseutrymme i en situation där de lagstadgade skyldigheterna gäller börsnoterade bolag eller andra med avseende på sin förmögenhetsmassa betydande juridiska personer jämfört med situationer när bestämmelserna får direkta konsekvenser för de fysiska personerna bakom den juridiska personen. (GrUU 9/2008 rd, GrUU 10/2007 rd, s. 2, GrUU 54/2005 rd, s. 3, GrUU 32/2004 rd, s. 2, GrUU 61/2002 rd, s. 3—4, GrUU 34/2000 rd, s. 2).

Utskottet har också ansett att ju längre en juridisk person står från enskilda individer och ju obetydligare och mer indirekta konsekvenser de föreslagna åtgärderna har för enskilda personers konkreta ekonomiska intressen, desto osannolikare är det att åtgärder mot en juridisk person kan stå i strid med egendomsskyddet. (GrUU 17/1997 rd, s. 2, GrUU 45/1996 rd, s. 2).

Genom denna proposition föreskrivs det att en upplöst arbetslöshetskassas eventuella medel efter det att skulderna och andra förbindelser har fullgjorts ska överlåtas till Sysselsättningsfonden. Den begränsande effekten av egendomsskyddet riktar sig till arbetslöshetskassorna i egenkap av juridisk person, inte till fysiska personer som är medlemmar i arbetslöshetskassorna.

Indirekt ingriper propositionen i arbetslöshetskassans rätt att bestämma om utbetalning av kassans medel i samband med att kassan upplöses och försätts i konkurs. Regleringen ska således bedömas med avseende på 15 § 1 mom. i grundlagen och de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna.

De medel som samlats i arbetslöshetskassans utjämningsfond har samlats in genom kassans medlemsavgifter och avkastningen av dem. Vid upplösning av eller konkurs för kassan är det fråga om överlåtelse av kassans medel efter det att skulderna och andra förbindelser har fullgjorts. De medel som återstår efter fullgörandet av skulderna och andra förbindelser har samlats in för betalning av den inkomstrelaterade dagpenningen till medlemmarna i kassan. Överföringen av de återstående medlen har ett tillräckligt vägande samhällligt behov av att för det första trygga ställningen för dem som får inkomstrelaterad dagpenning vid en eventuell upplösning av kassan och för det andra att rikta användningen av de medel som samlats in genom arbetslöshetskassornas medlemsavgifter för ändamålet med insamlingen av medel.

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Myndighetsbeslut kan på det sätt som avses i 21 § 1 mom. i grundlagen anses gälla individens rättigheter eller skyldigheter om lagstiftningen innefattar ett tillräckligt exakt kriterium för att det ska uppkomma en relation mellan den enskilde och det allmänna som kan betraktas som en rättighet.

I propositionen föreslås det att arbetslöshetskassan ska meddela ett skriftligt beslut om godkännande som medlem på medlemmens begäran. Den föreslagna ändringen motsvarar i praktiken det nuvarande förfarandet där arbetslöshetskassorna i praktiken inte alltid meddelar godkännande beslut, utan i princip meddelas det om att medlemskapet börjar och att beslutet endast meddelas på medlemmens begäran. Dessutom föreslås det att om kassan senare utan behandling av en separat förmånsansökan upptäcker att beslutet om godkännande som medlem bör ändras, ska kassan på eget initiativ kunna meddela en medlem ett beslut om medlemskap som det finns möjlighet att söka ändring i.

En medlem i kassan kan söka ändring i ett ärende som gäller medlemskap också i samband med ett förmånsbeslut som gäller inkomstrelaterad dagpenning, eftersom ett befintligt medlemskap är en förutsättning för inkomstrelaterad dagpenning. Om inkomstrelaterad dagpenning har nekats på den grunden att det senare konstateras att medlemskapet inte borde ha godkänts från första början på grund av att personen är anställd i fel bransch i förhållande till kassans verksamhetsområde, kan mottagaren av förmånsbeslutet bestrida medlemskapsärendet i enlighet med anvisningarna om sökande av ändring i förmånsbeslutet. Om inkomstrelaterad dagpenning (delvis) har nekats på den grunden att det senare konstateras att medlemskapet har börjat senare än vad som konstaterats i anmälan om godkännande av medlemskapet eller att medlemskapet inte borde ha godkänts från första början på grund av att personen är löntagare och kassan är avsedd för företagare eller vice versa, kan mottagaren av förmånsbeslutet också i dessa situationer bestrida medlemskapsärendet i enlighet med anvisningarna om sökande av ändring i förmånsbeslutet.

En medlem i kassan kan således bestrida sitt medlemskapsärende antingen så att han eller hon begär ett beslut av kassan eller i samband med förmånsbeslutet. Förslaget är till denna del enhetligt med GrUU 39/2018 rd, som behandlar ett förslag enligt vilket det inte längre kommer att meddelas förhandsbeslut om huruvida en person omfattas av den sociala tryggheten i Finland.

RP 14/2020 rd

På de grunder som framförts ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om arbetslöshetskassor

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) 2 § 2 mom. 5, 12 och 13 punkten samt 19 a §, av dem 19 a § sådan den lyder i lagarna 556/1998 och 913/2000,

ändras 2 § 2 mom. 10 och 11 punkten, 3 § 1 och 8 mom., det inledande stycket i 4 § 1 mom. och 4 § 1 mom. 3 punkten samt 4 § 4 mom., rubriken för 4 kap. samt 11, 12 och 12 a §, 24 § 2 mom., 27 § 1 mom. och 43 § 2 mom.,

av dem 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1331/2004, 3 § 8 mom. sådant det lyder i lag 99/1990, 4 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1291/2002, 11 § sådan den lyder i lag 476/1993, 12 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 476/1993, 12 a § sådan den lyder i lag 1013/2008, 24 § 2 mom. och 43 § 2 mom. sådana de lyder i lag 913/2000 och 27 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1102/2007, samt

fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 99/1990, 1291/2002 och 1331/2004, ett nytt 9 mom., till lagen nya 11 a och 12 b §, till 43 §, sådan den lyder i lag 913/2000, ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 50 a § som följer:

2 §

Bildande av arbetslöshetskassa

I stadgarna skall åtminstone anges

-
- 10) när kassans ordinarie möte ska hållas och vilka ärenden som ska behandlas där, och
 - 11) hur kallelse till möte och andra meddelanden ska sändas till kassans medlemmar.
-

3 §

Villkor för medlemskap

Inträde som medlem i en löntagarkassa vinner en lönearbetare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa, som inte har fyllt 68 år och som arbetar i ett sådant yrke eller inom en sådan bransch som omfattas av kassans verksamhetsområde. Inträde i en företagarkassa vinner en företagare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som inte har fyllt 68 år. Som företagare betraktas en person som avses i 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om han eller hon kan anses få sin försörjning av de inkomster som företagsverksamheten ger.

En arbetslös person kan vinna inträde i en annan kassa, om den arbetslöshetskassa där han eller hon är medlem upplöses eller försätts i likvidation eller konkurs. Bestämmelser om en arbetslös persons rätt att vinna inträde i en kassa finns dessutom i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen och i den nordiska konventionen om social trygghet (FördrS 105—106/1993).

Medlemskapet i en kassa börjar den dag från och med vilken medlemsavgiften har betalats, dock tidigast den dag då skriftlig ansökan om medlemskap i kassan har gjorts. Sökanden ska meddelas ett skriftligt beslut om avslagen ansökan om inträde som medlem i kassan eller om uteslutande ur kassan. Kassan meddelar ett beslut om godkännande som medlem vid behov och dessutom alltid på begäran av medlemmen.

En arbetslös medlem i en kassa kan ansluta sig till en annan kassa inom en månad från det att kassan vars medlem han eller hon är har upplösts eller försatts i likvidation eller konkurs. Tidsfristen på en månad börjar från det att kassamötet fattade beslutet som att försätta kassan i likvidation eller att upplösa kassan eller från det att domstolen meddelade beslutet om att försätta kassan konkurs.

4 §

Anmärkning, varning och uteslutning ur kassa

En arbetslöshetskassas styrelse kan, efter att ha hört en kassamedlem, ge medlemmen en anmärkning eller varning eller utesluta medlemmen, om denne

3) vägrar att iaktta kassans stadgar.

På ett beslut genom vilket en kassa har godkänt eller avslagit en ansökan om medlemskap eller uteslutit en medlem tillämpas 12 kap. om sökande av ändring i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

4 kap.

En arbetslöshetskassas ledning och delegation

11 §

En arbetslöshetskassas styrelse

En arbetslöshetskassa ska ha en styrelse som består av minst tre medlemmar och lika många suppleanter. Minst två tredjedelar av styrelsemedlemmarna ska vara medlemmar i kassan. En ansvarig funktionär eller någon annan anställd hos kassan får inte vara styrelsemedlem eller suppleant.

11 a §

Behörighet för styrelsemedlemmar och den ansvariga funktionären vid en arbetslöshetskassa

Styrelsemedlemmarna och den ansvariga funktionären vid en arbetslöshetskassa ska ha gott anseende. Kassans ledning ska ha sådan kännedom om arbetslöshetsförsäkringsverksamhet som behövs med hänsyn till arten och omfattningen av kassans verksamhet, eller så ska kassan ha tillräckligt kompetenta och erfarna sakkunniga i sin tjänst. I styrelsen ska det också finnas kännedom om placeringsverksamhet i enlighet med vad som behövs med hänsyn till arten och omfattningen av kassans verksamhet, eller så ska kassan ha tillräckligt kompetenta och erfarna sakkunniga i sin tjänst.

En omyndig eller en person som försatts i konkurs eller meddelats näringsförbud får inte vara styrelsemedlem eller ansvarig funktionär.

Minst en styrelsemedlem och den ansvariga funktionären ska vara bosatt i en EES-stat.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om styrelsemedlemmar och den ansvariga funktionären tillämpas också på suppleanter i styrelsen och ställföreträdaren för den ansvariga funktionären.

12 §

Styrelsens uppgifter och verksamhet

Arbetslöshetskassans styrelse sörjer för kassans förvaltning och för att dess verksamhet ordnas på behörigt sätt samt företräder kassan. Dessutom väljer styrelsen en ansvarig funktionär för kassan.

I kassans stadgar kan det bestämmas om och i vilken utsträckning styrelsens uppgifter får anförtros en eller flera styrelsemedlemmar eller en annan utom styrelsen stående funktionär i kassans tjänst. Skyldigheterna enligt 1 mom., 12 a §, 13 § och 41 § 2 mom. får inte överföras på kassans funktionärer genom stadgarna.

En styrelsemedlem får inte delta i handläggningen av ett sådant ärende som rör förhållandet mellan honom och kassan eller annars hans enskilda fördel.

En stämning eller någon annan delgivning anses ha blivit lämnad till kassan när den har delgivits en styrelsemedlem eller någon som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna kassans namn.

12 a §

Allmänna krav på förvaltningen

En arbetslöshetskassa ska ha ett med hänsyn till arten och omfattningen av dess verksamhet tillräckligt och fungerande förvaltningssystem med fastställda ansvarsområden. Arbetslöshetskassan ska ha en av styrelsen godkänd kontinuitetsplan samt skriftliga verksamhetsprinciper för den interna kontrollen, riskhanteringssystemet, ordnandet av den interna revisionen, ersättningen och organiseringen av utläggandet på entreprenad av funktioner inom kassan. Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om förvaltningssystemet, kontinuitetsplanen och de skriftliga verksamhetsprinciperna.

Arbetslöshetskassans styrelse ska regelbundet utvärdera förvaltningssystemet, kontinuitetsplanen och de skriftliga verksamhetsprinciperna.

12 b §

Den ansvariga funktionärens uppgifter och verksamhet

En arbetslöshetskassa ska ha en ansvarig funktionär som sköter kassans löpande förvaltning i enlighet med de anvisningar och föreskrifter som styrelsen har gett. Den ansvariga funktionären ska lämna styrelsen och dess medlemmar den information som behövs för att styrelsen ska kunna sköta sina uppgifter.

Den ansvariga funktionären har rätt att delta i och yttra sig vid styrelsens möte, om inte styrelsen beslutar något annat.

24 §

Rätt till andelar

Social- och hälsovårdsministeriet kan av särskilda skäl och trots det i 1 mom. föreskrivna kraven på medlemsantal godkänna att en arbetslöshetskassa är berättigad till fulla andelar.

27 §

Betalning av andelar

Statsandelen, Sysselsättningsfondens andel och de andelar som hänför sig till förvaltningskostnaderna betalas per kalenderår. Besluten om betalning av finansieringsandelar fattas av social- och hälsovårdsministeriet. Finansieringsandelarna till arbetslöshetskassorna betalas av Sysselsättningsfonden, till vilken staten betalar statsandel jämte andel för förvaltningskostnaderna.

43 §

Försättande i likvidation och upplösning

Om en arbetslöshetskassa upplöses på någon annan än en i 1 mom. nämnd grund, ska den senast valda styrelsen vidta de åtgärder som hänför sig till inledandet av upplösningen. I övrigt iakttas vid upplösning av kassan bestämmelserna om likvidation.

Kallelse till det möte som beslutar om att kassan ska försättas i likvidation ska sändas till alla medlemmar i kassan senast två veckor före kassamötet. I kallelsen ska det också ingå information om hur försättandet i likvidation påverkar medlemmarnas rätt till dagpenning.

50 a §

Överlåtelse av medel vid upplösning av och konkurs för en arbetslöshetskassa

Eventuella medel i en arbetslöshetskassa som upplösts eller försatts i konkurs ska efter det att skulderna och andra förbindelser har fullgjorts överlåtas till Sysselsättningsfonden.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 2 § 2 mom. 10 och 11 punkten och 50 a § samt upphävande av 2 § 2 mom. 5, 12, och 13 punkten träder dock i kraft den 1 april 2020.

Lagens 11 och 11 a § tillämpas på val av styrelse eller ansvarig funktionär när arbetslöshetskassan efter ikraftträdandet av lagen följande gång väljer styrelse, styrelsemedlemmar eller ansvariga funktionärer.

Helsingfors den 20 februari 2020

Statsminister

Sanna Marin

Social- och hälsovårdsminister Aino-Kaisa Pekonen

Lag

om ändring av lagen om arbetslöshetskassor

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) 2 § 2 mom. 5, 12 och 13 punkten samt 19 a §, av dem 19 a § sådan den lyder i lagarna 556/1998 och 913/2000,
ändras 2 § 2 mom. 10 och 11 punkten, 3 § 1 och 8 mom., det inledande stycket i 4 § 1 mom. och 4 § 1 mom. 3 punkten samt 4 § 4 mom., rubriken för 4 kap. samt 11, 12 och 12 a §, 24 § 2 mom., 27 § 1 mom. och 43 § 2 mom.,
av dem 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1331/2004, 3 § 8 mom. sådant det lyder i lag 99/1990, 4 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1291/2002, 11 § sådan den lyder i lag 476/1993, 12 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 476/1993, 12 a § sådan den lyder i lag 1013/2008, 24 § 2 mom. och 43 § 2 mom. sådana de lyder i lag 913/2000 och 27 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1102/2007, samt
fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 99/1990, 1291/2002 och 1331/2004, ett nytt 9 mom., till lagen nya 11 a och 12 b §, till 43 §, sådan den lyder i lag 913/2000, ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 50 a § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Bildande av arbetslöshetskassa

I stadgarna skall åtminstone anges

5) villkoren för *erhållande av dagpenning och vad medlem vid ansökan om dagpenning skall iaktta*;

10) när kassans ordinarie möte skall hållas och vilka ärenden som där skall behandlas;

11) hur kallelse till möte och andra meddelanden skall tillställas kassans medlemmar;

12) *hur kassans utjämningsfond skall bildas samt hur dess medel skall användas och placeras*; samt

13) *hur kassans medel skall användas, om kassan upplöses*.

Föreslagen lydelse

2 §

Bildande av arbetslöshetskassa

I stadgarna skall åtminstone anges

10) när kassans ordinarie möte ska hållas och vilka ärenden som ska behandlas där, *och*

11) hur kallelse till möte och andra meddelanden *ska sändas till* kassans medlemmar.

Gällande lydelse

3 §

Villkor för medlemskap

Inträde som medlem i en löntagarkassa vinner en lönearbetare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), som inte har fyllt 68 år och som arbetar i ett sådant yrke eller inom en sådan bransch som omfattas av kassans verksamhetsområde. Inträde i en företagarkassa vinner en företagare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som inte har fyllt 68 år. Såsom företagare betraktas en person som avses i 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om han eller hon kan anses få sin försörjning av de inkomster som företagsverksamheten ger. En arbetslös person kan vinna inträde i en kassa i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen eller den nordiska konventionen om social trygghet (FördrS 105—106/ 1993).

Medlemskapet i en kassa börjar den dag räknat från vilken medlemsavgiften har betalats, dock tidigast den dag då skriftlig ansökan om medlemskap i kassan har gjorts.

Föreslagen lydelse

3 §

Villkor för medlemskap

Inträde som medlem i en löntagarkassa vinner en lönearbetare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa, som inte har fyllt 68 år och som arbetar i ett sådant yrke eller inom en sådan bransch som omfattas av kassans verksamhetsområde. Inträde i en företagarkassa vinner en företagare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som inte har fyllt 68 år. Som företagare betraktas en person som avses i 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om han eller hon kan anses få sin försörjning av de inkomster som företagsverksamheten ger.

En arbetslös person kan vinna inträde i en annan kassa, om den arbetslöshetskassa där han eller hon är medlem upplöses eller försätts i likvidation eller konkurs. Bestämmelser om en arbetslös persons rätt att vinna inträde i en kassa finns dessutom i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen och i den nordiska konventionen om social trygghet (FördrS 105—106/1993).

Medlemskapet i en kassa börjar den dag från och med vilken medlemsavgiften har betalats, dock tidigast den dag då skriftlig ansökan om medlemskap i kassan har gjorts. Sökanden ska meddelas ett skriftligt beslut om avslagen ansökan om inträde som medlem i kassan eller om uteslutande ur kassan. Kassan meddelar ett beslut om godkännande som medlem vid behov och dessutom alltid på begäran av medlemmen.

En arbetslös medlem i en kassa kan ansluta sig till en annan kassa inom en månad från det att kassan vars medlem han eller hon är har upplösts eller försatts i likvidation eller konkurs. Tidsfristen på en månad börjar från det att kassamötet fattade beslutet som att försätta kassan i likvidation eller att upplösa

RP 14/2020 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

kassan eller från det att domstolen meddelade beslutet om att försätta kassan i konkurs.

4 §

4 §

Anmärkning, varning och uteslutning ur kassa

Anmärkning, varning och uteslutning ur kassa

Arbetslöshetskassas styrelse kan, efter att ha hört kassamedlem, ge *honom* anmärkning eller varning eller utesluta honom, om *han*

En arbetslöshetskassas styrelse kan, efter att ha hört en kassamedlem, ge medlemmen en anmärkning eller varning eller utesluta *medlemmen*, om *denne*

3) vägrar att iaktta kassans stadgar *eller av kassans styrelse meddelade föreskrifter.*

3) vägrar att iaktta kassans stadgar.

I ett beslut genom vilket en kassa har *förkastat* en ansökan om medlemskap eller uteslutit en medlem kan ändring sökas i enlighet med 12 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

På ett beslut genom vilket en kassa har *godkänt* eller avslagit en ansökan om medlemskap eller uteslutit en medlem tillämpas 12 kap. *om sökande av ändring i* lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

4 kap.

4 kap.

Arbetslöshetskassas ledning och delegation

En arbetslöshetskassas ledning och delegation

11 §

11 §

Arbetslöshetskassas styrelse

En arbetslöshetskassas styrelse

En arbetslöshetskassa skall ha en styrelse som består av minst tre medlemmar och lika många suppleanter. *Till styrelsemedlem och suppleant kan väljas en medlem av kassan som har fyllt 18 år.*

En arbetslöshetskassa ska ha en styrelse som består av minst tre medlemmar och lika många suppleanter. *Minst två tredjedelar av styrelsemedlemmarna ska vara medlemmar i kassan. En ansvarig funktionär eller någon annan anställd hos kassan får inte vara styrelsemedlem eller suppleant.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

11 a §

Behörighet för styrelsemedlemmar och den ansvariga funktionären vid en arbetslöshetskassa

Styrelsemedlemmarna och den ansvariga funktionären vid en arbetslöshetskassa ska ha gott anseende. Kassans ledning ska ha sådan kännedom om arbetslöshetsförsäkringsverksamhet som behövs med hänsyn till arten och omfattningen av kassans verksamhet, eller så ska kassan ha tillräckligt kompetenta och erfarna sakkunniga i sin tjänst. I styrelsen ska det också finnas kännedom om placeringsverksamhet i enlighet med vad som behövs med hänsyn till arten och omfattningen av kassans verksamhet, eller så ska kassan ha tillräckligt kompetenta och erfarna sakkunniga i sin tjänst.

En omyndig eller en person som försatts i konkurs eller meddelats näringsförbud får inte vara styrelsemedlem eller ansvarig funktionär.

Minst en styrelsemedlem och den ansvariga funktionären ska vara bosatt i en EES-stat.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om styrelsemedlemmar och den ansvariga funktionären tillämpas också på suppleanter i styrelsen och ställföreträdaren för den ansvariga funktionären.

12 §

Styrelsens uppgifter och verksamhet

Arbetslöshetskassans styrelse företräder kassan och handhar de angelägenheter som inte enligt lag eller kassans stadgar ankommer på kassans övriga förvaltningsorgan. Kassan skall ha en ansvarig funktionär. Vidare kan i kassans stadgar bestämmas i vilken utsträckning styrelsens uppgifter får anförtros en eller flera styrelsemedlemmar eller annan utom styrelsen stående funktionär i kassans tjänst. I 13 § och i 41 § 2 mom. nämnda skyldigheter kan inte genom stadgarna överföras på kassans funktionärer.

12 §

Styrelsens uppgifter och verksamhet

Arbetslöshetskassans styrelse sörjer för kassans förvaltning och för att dess verksamhet ordnas på behörigt sätt samt företräder kassan. Dessutom väljer styrelsen en ansvarig funktionär för kassan.

I kassans stadgar kan det bestämmas om och i vilken utsträckning styrelsens uppgifter får anförtros en eller flera styrelsemedlemmar eller en annan utom styrelsen stående funktionär i kassans tjänst. Skyldigheterna enligt 1 mom., 12 a §, 13 § och 41 § 2 mom. får inte överföras på kassans funktionärer genom stadgarna.

RP 14/2020 rd

Gällande lydelse

Styrelsemedlem får inte delta i handläggningen av sådant ärende som rör förhållandet mellan honom och kassan eller annars hans enskilda fördel.

Stämning eller annan delgivning anses ha kommit kassan till handa när den i laga ordning har delgivits en styrelsemedlem eller någon som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna kassans namn. *Minst den ena av de här nämnda skall vara bosatt i Finland.*

12 a §

Intern kontroll och riskhantering

Arbetslöshetskassans styrelse ska se till att arbetslöshetskassan med beaktande av arten och omfattningen av kassans verksamhet har tillräcklig intern kontroll och tillräckliga riskhanteringssystem. Finansinspektionen meddelar närmare föreskrifter om hur den interna kontrollen och riskhanteringen ska ordnas.

Föreslagen lydelse

En styrelsemedlem får inte delta i handläggningen av ett sådant ärende som rör förhållandet mellan honom och kassan eller annars hans enskilda fördel.

En stämning eller någon annan delgivning anses ha blivit lämnad till kassan när den har delgivits en styrelsemedlem eller någon som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna kassans namn.

12 a §

Allmänna krav på förvaltningen

En arbetslöshetskassa ska ha ett med hänsyn till arten och omfattningen av dess verksamhet tillräckligt och fungerande förvaltningssystem med fastställda ansvarsområden. Arbetslöshetskassan ska ha en av styrelsen godkänd kontinuitetsplan samt skriftliga verksamhetsprinciper för den interna kontrollen, riskhanteringssystemet, ordnandet av den interna revisionen, ersättningen och organiseringen av utläggandet på entreprenad av funktioner inom kassan. Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om förvaltningssystemet, kontinuitetsplanen och de skriftliga verksamhetsprinciperna.

Arbetslöshetskassans styrelse ska regelbundet utvärdera förvaltningssystemet, kontinuitetsplanen och de skriftliga verksamhetsprinciperna.

12 b §

Den ansvariga funktionärens uppgifter och verksamhet

En arbetslöshetskassa ska ha en ansvarig funktionär som sköter kassans löpande förvaltning i enlighet med de anvisningar och föreskrifter som styrelsen har gett. Den ansvariga funktionären ska lämna styrelsen och dess medlemmar den information som behövs för att styrelsen ska kunna sköta sina uppgifter.

RP 14/2020 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Den ansvariga funktionären har rätt att delta i och yttra sig vid styrelsens möte, om inte styrelsen beslutar något annat.

19 a §

Utjämning av medlemsavgifter

I syfte att utjämna arbetslöshetsbördan inom olika branscher kan arbetslöshetsförsäkringsfonden betala utjämning av medlemsavgifterna till ett belopp som fondens förvaltningsråd årligen bestämmer till de löntagarkassor vilkas antal arbetslöshetsförmånsdagar under det föregående året väsentligt har överskridit de per medlem i kassorna beräknade genomsnittliga arbetslöshetsförmånsdagarna. När utjämning av medlemsavgifter bestäms kan också beloppet i arbetslöshetskassans utjämningsfond beaktas. För utjämning av medlemsavgifterna kan årligen användas högst ett belopp som motsvarar 0,75 procent av de förmåner som arbetslöshetskassorna betalt under ett kalenderår. Till kassan kan betalas förskott på utjämnningen av medlemsavgifterna.

Arbetslöshetsförsäkringsfonden bestämmer de grunder enligt vilka den i 1 mom. avsedda utjämnningen av medlemsavgifterna betalas till kassorna.

Om utjämnningen av medlemsavgifterna bestäms närmare genom förordning.

(upphävs)

24 §

Rätt till andelar

Social- och hälsovårdsministeriet kan på framställning av Försäkringsinspektionen av särskilda skäl och utan hinder av det medlemsantal som nämns i 1 mom. godkänna en arbetslöshetskassa som berättigad till fulla andelar.

24 §

Rätt till andelar

Social- och hälsovårdsministeriet kan av särskilda skäl och trots det i 1 mom. föreskrivna kravet på medlemsantal godkänna att en arbetslöshetskassa är berättigad till fulla andelar.

Gällande lydelse

27 §

Betalning av andelar

Statsandelen, *arbetslöshetsförsäkringsfondens* andel och de andelar som hänför sig till förvaltningskostnaderna betalas per kalenderår. Besluten fattas av social- och hälsovårdsministeriet på framställning av Försäkringsinspektionen. Finansieringsandelarna till arbetslöshetskassorna betalas av *arbetslöshetsförsäkringsfonden*, till vilken staten betalar statsandel jämte andel för förvaltningskostnaderna.

Föreslagen lydelse

27 §

Betalning av andelar

Statsandelen, *Sysselsättningsfondens* andel och de andelar som hänför sig till förvaltningskostnaderna betalas per kalenderår. Besluten om *betalning av finansieringsandelar fattas av social- och hälsovårdsministeriet*. Finansieringsandelarna till arbetslöshetskassorna betalas av *Sysselsättningsfonden*, till vilken staten betalar statsandel jämte andel för förvaltningskostnaderna.

43 §

Försättande i likvidation och upplösning

Upplöses en arbetslöshetskassa på någon annan än en i 1 mom. nämnd grund, skall den senast valda styrelsen vidta de åtgärder som upplösningen föranleder, såvida kassan inte har utsett en eller flera likvidatorer att verkställa avveckling av kassan. *Beslut om försättande i likvidation och val av likvidatorer skall utan dröjsmål meddelas Försäkringsinspektionen.*

43 §

Försättande i likvidation och upplösning

Om en arbetslöshetskassa upplöses på någon annan än en i 1 mom. nämnd grund, ska den senast valda styrelsen vidta de åtgärder som hänför sig till inledandet av upplösningen. *I övrigt iakttas vid upplösning av kassan bestämmelserna om likvidation.*

Kallelse till det möte som beslutar om att kassan ska försättas i likvidation ska sändas till alla medlemmar i kassan senast två veckor före kassamötet. I kallelsen ska det också ingå information om hur försättandet i likvidation påverkar medlemmarnas rätt till dagpenning.

50 a §

Överlåtelse av medel vid upplösning av och konkurs för en arbetslöshetskassa

Eventuella medel i en arbetslöshetskassa som upplösts eller försatts i konkurs ska efter det att skulderna och andra förbindelser har fullgjorts överlåtas till Sysselsättningsfonden.

RP 14/2020 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .
Lagens 2 § 2 mom. 10 och 11 punkten och
50 a § samt upphävande av 2 § 2 mom. 5, 12,
och 13 punkten träder dock i kraft den 1 april
2020.

Lagens 11 och 11 a § tillämpas på val av
styrelse eller ansvarig funktionär när arbets-
löshetskassan efter ikraftträdandet av lagen
följande gång väljer styrelse, styrelsemed-
lemmar eller ansvariga funktionärer.

Statsrådets förordning

om ändring av 4 § i statsrådets förordning om verkställighet av lagen om arbetslöshetskassor

I enlighet med statsrådets beslut
ändras i statsrådets förordning om verkställighet av lagen om arbetslöshetskassor (272/2001) 4 §, sådan den lyder i statsrådets förordning 1355/2007, som följer

4 §

Fastställande av finansieringsandelar

Arbetslöshetskassan ska för varje kalenderår senast vid utgången av april följande år tillställa social- och hälsovårdsministeriet en ansökan om de finansieringsandelar som avses i 7 kap. i lagen om arbetslöshetskassor. Till ansökan ska fogas arbetslöshetskassans styrelses verksamhetsberättelse och bokslutet, revisorernas utlåtande samt övriga utredningar som Finansinspektionen begärt.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer de finansieringsandelar som ska betalas till arbetslöshetskassorna. Ministeriet ska underrätta Sysselsättningsfonden om sina beslut om beloppen av de finansieringsandelar som betalas till arbetslöshetskassorna, och fonden ska beakta dessa beslut på det sätt som föreskrivs i 5 § vid utbetalningen av förskotten till arbetslöshetskassorna.